

Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського
Служба інформаційно-аналітичного забезпечення
органів державної влади (СІАЗ)

Резонанс

Передрук матеріалів дозволяється лише
після погодження з СІАЗ: siaz@pochta.ru

№ 48

2 члипня 2013 р.

РЕЗОНАНС

Бюлетень матеріалів оперативної інформації електронних видань
Додаток до журналу “Україна: події, факти, коментарі”

№ 48 2013

Для керівників та їхніх референтів

Засновники:

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
Служба інформаційно-аналітичного забезпечення
органів державної влади (СІАЗ)

Головний редактор

В. Горовий, д-р іст. наук, проф., заступник гендиректора НБУВ

Редакційна колегія:

Т. Гранчак, Ю. Половинчак, Л. Чуприна

Заснований у 2003 році
Виходить двічі на тиждень

Адреса редакції:

НБУВ, просп. 40-річчя Жовтня, 3, Київ, 03039, Україна
Тел. (044) 524-25-48, (044) 525-61-03
E-mail: siaz@pochta.ru
www.nbu.gov.ua/siaz.html

Передрук — тільки з дозволу редакції

© Національна бібліотека України
імені В. І. Вернадського, 2013

ЗМІСТ

У центрі уваги	3
-----------------------------	----------

Аналітичний ракурс

Симоненко О.

Ключові питання для лідерів «групи восьми»: саміт у Північній Ірландії	4
---	----------

Тарасенко Н.

Президентські вибори в Ірані – початок діалогу зі світом?.....	12
--	-----------

Законодавча влада	29
--------------------------------	-----------

Виконавча влада	39
------------------------------	-----------

Політика	47
-----------------------	-----------

Економіка	54
------------------------	-----------

Економіка України в контексті світових кризових тенденцій.....	61
---	-----------

У ЦЕНТРІ УВАГИ

Вітання Президента України з Днем Конституції

Шановні співвітчизники!

Вітаю вас із Днем Конституції України!

Сімнадцять років тому був прийнятий Основний закон нашої держави.

Цей документ створив могутню основу для розвитку та зміцнення демократичних, соціальних і правових принципів розбудови нашого суспільства.

Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю.

Конституція несе в собі головну надзвичайно цінну й гуманну ідею про те, що держава функціонує для людини.

Досвід усіх років незалежності України засвідчив, що Основний закон має відповідати сучасним потребам розвитку нашої держави.

У межах роботи Конституційної Асамблеї ми повинні працювати такий Основний закон, який би відповідав найвищим європейським стандартам. Головна вимога до оновленої Конституції – це подальша демократизація та дієвість положень нового документа з огляду на нові виклики, які стоять перед нашою країною.

Упевнений, що наша спільна робота об'єднає українське суспільство заради закладення фундаменту розвитку сучасної демократичної європейської України.

У цей святковий день бажаю всім добра, достатку та миру.

Із Днем Конституції України!

(Офіційне інтернет-представництво Президента України (<http://www.president.gov.ua/news/28147.html>). – 2013. –28.06).

АНАЛІТИЧНИЙ РАКУРС

О. Симоненко, наук. співроб. СІАЗ, канд. політичних наук

Ключові питання для лідерів «групи восьми»: саміт у Північній Ірландії

У понеділок, 17 червня, у Північній Ірландії в курортному містечку Лох-Ерн відкрився 39-й саміт G8*. У міжнародному форумі традиційно взяли участь лідери країн «великої вісімки» – Великобританії, Німеччини, США, Росії, Японії, Італії, Канади і Франції.

Одним із ключових питань на переговорах «групи восьми» цього року постало питання війни в Сирії. Напередодні з'ясувалося, що існують розбіжності в поглядах на способи вирішення цієї проблеми між британським прем'єр-міністром Д. Камероном і російським президентом В. Путіним.

В. Путін їхав у Північну Ірландію через Лондон і напередодні на Давнінг-стріт зустрічався з британським прем'єром. Д. Камерон дав зрозуміти, що намагався схилити В. Путіна до західної позиції стосовно Сирії.

Як зазначають ЗМІ, перший день саміту «великої вісімки» відбувся під знаком протистояння В. Путіна і його колег щодо Сирії, пише *Le Figaro*. «Ми не згодні з Путіним з таких питань, як постачання озброєнь, хімічна зброя і відносини з режимом», – повідомив журналістам французький президент Ф. Олланд після спілкування з російським лідером.

Більшість західних держав вважає, що головною умовою припинення громадянської війни в Сирії мав би бути відхід від влади президента Б. Асада. Ідеться навіть про те, щоб надавати зброю повстанцям. Але президент В. Путін ще раз підтвердив, що в Москві на Сирію дивляться інакше, підтримуючи саме діючий режим у Дамаску.

* G8 – міжнародний клуб, який об'єднує уряди Великобританії, Німеччини, Італії, Канади, Росії, США, Франції та Японії.

Також у рамках заходу відбулися переговори Б. Обама і В. Путіна. Але зустріч виявилася дещо напруженою, пише Д. Сейба в блозі The Wall Street Journal. Рішення Б. Обама відправити зброю повстанцям, які воюють із президентом Б. Асадом, м'яко кажучи, не зовсім влаштувало В. Путіна.

Журналісти видання Reuters назвали цю зустріч «крижаною». Репортери видання Bloomberg повідомили, що такий розкол на світових форумах, тим більше що визнається публічно, дуже рідкісне явище.

Після зустрічі, яка тривала дві години, президенти Б. Обама і В. Путін підкреслили, що їх основні позиції щодо Сирії не змінилися. В. Путін продовжує підтримувати уряд сирійського президента Б. Асада, пояснюючи це міркуваннями безпеки, водночас Б. Обама наполягає, що Б. Асад не може бути частиною будь-якого політичного врегулювання кризи.

Утім, лідери США й Росії заявили, що пропонувані переговори в Женеві необхідні для пошуку вирішення конфлікту. «У чомусь наші позиції ще не збігаються, але ми об'єднані загальним прагненням припинити насильство, припинити збільшення кількості жертв у Сирії, вирішити проблему мирними засобами, у тому числі за допомогою переговорів у Женеві, – заявив В. Путін. – Ми домовилися підштовхнути процес мирних переговорів і спонукати сторони сісти за стіл переговорів, організувати переговори в Женеві».

Б. Обама також визнав наявність розбіжностей у поглядах з російським колегою щодо Сирії, але водночас зазначив, що вони усвідомлюють необхідність розрядити ситуацію. «Наші погляди щодо проблеми різняться, але ми обидва зацікавлені в послабленні насильства, забезпеченні безпеки хімічної зброї і застосуванні заходів, щоб вони ніколи не використовувалися і не поширювалися», – сказав він.

Однак лідери не розходилися в поглядах в усіх питаннях. В. Путін сказав, що він і Б. Обама сподіваються, що новому президентові Ірану вдасться послабити напруженість, що виникла у відносинах Тегерана з іншими країнами у зв'язку з його ядерною програмою. «Я надіюся, що після виборів в Ірані створяться нові можливості для вирішення іранської

ядерної проблеми. Будемо прагнути до цього на двосторонній основі і в рамках міжнародного переговорного процесу», – заявив російський Президент.

Лідери США й Росії висловили також готовність до співпраці, щоб переконати Північну Корею відмовитися від своєї ядерної програми. Б. Обама подякував В. Путіну за сприяння Росії в розслідуванні квітневих вибухів на Бостонському марафоні, відзначивши, що США й Росія готові збільшити обсяг торгівлі та інвестицій.

Не зважаючи на те, що зустріч двох Президентів відбувалася у відносно прохолодній обстановці, у підсумку В. Путін назвав її «дуже відвертою», а Б. Обама – «корисною» розмовою. «Саміт G8: Путін проти всіх» – так прокоментував у *Der Spiegel* Б. Біддер. «Прем'єр-міністр Канади С. Гарпер стисло висловив думки своїх колег напередодні саміту: “Будемо відверті, це G7 плюс один”». В. Путіну G8 теж не до душі: йому більше подобається «велика двадцятка», чергова зустріч якої має відбутися у вересні в Санкт-Петербурзі. Щоб цей саміт можна було назвати успішним, «Москві доведеться стежити за тим, щоб надто не відштовхнути Захід. Компроміс у сирійському питанні здається неможливим», вважає Б. Біддер. «Найбільше Путін не любить, коли на нього тиснуть. Танцювати під дудку Заходу він не буде».

Б. Обама різко розійшовся з В. Путіним у думках з приводу сирійської громадянської війни, пише, у свою чергу, *The Los Angeles Times*, називаючи зустріч президентів «крижаною». Це ілюструє, як важко буде скинути Б. Асада навіть після того, як деякі повстанські угруповання отримають американську зброю.

Б. Обама і В. Путін дійшли до відкритої конфронтації з питання про Сирію на початку саміту світових лідерів, повідомляє *The Wall Street Journal*. Головним предметом суперечок стала доля Б. Асада: США вважають, що будь-який перехідний процес у Сирії передбачає складення повноважень Б. Асадом, росіяни з цим не погоджуються. «За словами західних чиновників, розрив між Заходом і Росією загрожує перерости в публічний скандал...» – передають автори статті.

У рамках процесу озброєння повстанців ЗС США запропонували запровадити обмежену безполітну зону вздовж кордону з Йорданією. Представник російського МЗС О. Лукашевич зі свого боку заявив, що подібна безпілотна зона буде наслідком неповаги до міжнародного права, ідеться в публікації. «Якщо європейці доставлять їм зброю, то в тилу Європи почнеться терор», – прокоментував сам Б. Асад перспективу постачання повстанців зброєю в інтерв'ю *Frankfurter Allgemeine Zeitung*. За його словами, небезпека виходитиме не від його військ, а від радикальних джихадистських елементів, які звернуть свій погляд на Європу після закінчення війни в Сирії, пояснює видання.

«Лідери західних держав розраховують на допомогу В. Путіна в тому, щоб змусити режим Асада до участі в переговорах у Женеві – можливість, яка стає все більш туманною, у міру того як режим витісняє сили повстанців з їхніх опорних пунктів», – ідеться в статті. «Ми не повинні погоджуватися з тим, що єдиною альтернативою Асаду є тероризм і насильство», – цитують прем'єр-міністра Великобританії Д. Кемерона автори статті.

На прес-конференції за підсумками зустрічі лідери двох держав спробували дещо згладити наявні суперечності: В. Путін заявив, що вони «домовилися підштовхнути обидві сторони до початку переговорів», Б. Обама у відповідь підтвердив, що США й Росія «по можливості спробувати подолати сирійський конфлікт політичними засобами». У цілому ж, «вийшовши до представників міжнародної преси після двох годин переговорів, лідери США й Росії не були схожі на глав держав, які гарно провели час разом», – ділиться враженнями кореспондент.

«Зустріч G8 завершилася відвертим тупиком щодо Сирії», – стверджує *The New York Times*. «...США й інші великі індустріальні країни затушували розбіжності щодо Сирії і питань міжнародної економіки в заяву, яка підбила підсумок щорічного саміту G8 в Північній Ірландії», – вважають кореспонденти.

Лідери держав уникли зіткнення з президентом В. Путіним, не згадавши в підсумковій декларації проблем, що викликають

найгостріші розбіжності. Насамперед це доля президента Б. Асада в рамках будь-якого можливого мирного врегулювання в Сирії, зазначають автори статті.

Після тривалих переговорів лідери схвалили ідею провести нову мирну конференцію в Женеві «якомога швидше», що прем'єр-міністр Британії Д. Кемерон назвав «ухиленням» від вирішення проблеми. Зустріч у Женеві, швидше за все, відкладуть до кінця серпня або вересня, і це «підігріває» побоювання, що В. Путін намагається тягнути час в інтересах Б. Асада. «Лідери держав засудили використання хімічної зброї в Сирії, але, ставлячись до В. Путіна з пієтетом, не стали звинувачувати Б. Асада в її застосуванні проти повстанців, як стверджують американці, британці і французи», – ідеться в статті.

Також у комюніке міститься заклик однаковою мірою до сирійського уряду та опозиції «вважати своїм обов'язком знищення або вигнання із Сирії всіх організацій і осіб, що причетні до “Аль-Каїди” або інших недержавних організацій, пов'язаних з тероризмом».

Незважаючи на очевидні розбіжності між Росією і всіма іншими учасниками заходу Білий дім опублікував заяву за підсумками саміту, у якій вітав досягнутий щодо Сирії міжнародний консенсус: «На підтвердження позитивного результату Адміністрація перерахувала угоду про політичний процес в Женеві з метою подолання конфлікту, розслідування використання хімічної зброї і додаткову гуманітарну допомогу сирійцям на 1,5 млрд дол.», – інформує газета.

Д. Кемерон потрапив у лещата, пише Le Figaro: у компанії колег він висловлюється за постачання озброєнь, проте йому доводиться враховувати, що значна частина населення Великобританії не хоче втручання в сирійський конфлікт. Британські депутати в більшості своїй налаштовані проти цього рішення, а преса не втомлюється писати про небезпеку нового Іраку.

У такій обстановці питання про постачання зброї відійшло на другий план, а вся увага «перемкнулася» на організацію мирної конференції із Сирії, яка має відбутися в липні.

Після завершення заходу один журналіст запитав, чи не почувався президент В. Путін «самотнім» на саміті G8, роз-

повідляє в блозі Foreign Policy журналіст Е. Гролл. В. Путін заперечив: «Дискусія була спільною. Хтось із кимось погоджувався, хтось із якихось питань сперечався. Але жодного разу не було так, що Росія поодинці відстоювала свої підходи до вирішення сирійської проблеми».

Якщо ізоляція Росії на саміті була покликана підштовхнути до прориву, то нічого не вийшло, вважає Е. Гролл. В. Путін домігся, щоб у комюніке не згадувалося про Б. Асада. «Імовірно, цей саміт запам'ятають не за дипломатичним проривом, а як одну з великих віх у “мемофікації “дипломатії”», – вважає автор. «Нині В. Путін став віртуозно грати роль лиходія на подібних самітах. Реагуючи на вимоги постачити зброю сирійським повстанцям, він відкинув ці зусилля як щось рівносильне озброєнню канібалів», – ідеться в статті.

«То була кульмінація політичного лицедійства на цьому багатому на лицедійство саміті, – пише *Süddeutsche Zeitung*. – Б. Обама і В. Путін після двосторонньої зустрічі вийшли до преси й постаралися зробити обличчя кам'яними, а очі – крижаними. Коли Б. Обама говорив, В. Путін дивився на його черевики, ніби зовсім і не слухав. Спроба Б. Обами сказати дотеп про успіхи В. Путіна в дзюдо “і мої досягнення в баскетболі, які слабнуть” вийшла дуже вимученою. Потім коротке рукостискання. І все. У цей момент до будь-якого спостерігача мало дійти, що саміт G8 провалився», – пишуть автори статті.

Але за вечерею за участі світових лідерів стало ясно, що «похолодання у відносинах було вочевидь розіграно для домашньої аудиторії». «Обидва державних мужа тією ж мірою актори, якою і політики. Дискусія вийшла настільки конструктивною і предметною, що до кінця саміту країни-учасниці змогли оприлюднити спільне комюніке про стан справ у Сирії», – ідеться в статті. Але все не так просто, вказує автор. Цієї весни Університет національної оборони представив документ під назвою «Росія все ще має значення» з перерахуванням семи сфер, у яких політика Росії і досі важлива, враховуючи контроль над озброєннями і перегони за арктичні резерви, на додаток до питань Сирії, Ірану, Північної Кореї і прагнення Америки піти з території російського сусіда – Афганістану.

У Росії є маса резонів виступати проти зовнішнього втручання в Сирії: від справедливого страху перед створенням розсадника тероризму до захисту власної сфери впливу й спроб уразити Америку, зауважує оглядач *The New Republic* Ю. Йоффе. Вона пише: «Часто росіяни здаються сварливими й лицемірними, надто коли їхні заперечення проти інтервенції поєднуються з постачаннями зброї Асаду і відтягуванням мирних переговорів у Женеві». Водночас Ю. Йоффе вважає, що російська сторона справді почасти винна в загостренні сирійського конфлікту. «Але, моментально відкидаючи тривоги Росії, ми ризикуємо йти за її принципами (якщо американці “за”, ми повинні бути “проти”) і перетворити події на якусь холодну війну а-ля “стрічка Мебіуса”». Є також ризик випустити з уваги здорові аргументи Росії. «Росія і раніше, бувало, мала рацію. Наприклад, з питання про Ірак», – визнає Ю. Йоффе.

Крім Сирії, іншим ключовим питанням для лідерів «групи восьми» була тема податків, чи, радше, ухиляння від податків як транснаціональними компаніями, так й окремими особами, що використовують складні міжнародні схеми, зокрема облаштування банківських рахунків у так званих офшорних зонах. Особлива увага до цих питань виникла не лише через те, що дається взнаки економічна криза й урядам просто бракує грошей у бюджетах. Світова економіка і фінансова система стають щораз більш транснаціональними, і вирішувати багато питань треба саме на наднаціональному, навіть на глобальному рівні.

Члени саміту «великої вісімки» затвердили заходи, які зобов'язують корпорації вказувати своїх справжніх власників і доповідати податковим службам про те, скільки податків вони платять і де.

Лідери країн «великої вісімки» – найбільших економік світу – домовилися про зміни національних податкових систем з метою боротьби з відмиванням грошей і несплатою податків з боку приватних осіб і корпорацій. «Країнам слід змінити правила, що дають змогу компаніям виводити прибуток за кордон з метою уникнення сплати податків, а транс-

національні корпорації повинні звітувати перед податковими органами про суми й місця виплати податків», – ідеться в підсумковій декларації саміту.

У документі також наголошується, що компаніям слід знати, хто насправді є їхніми власниками, а податкові й правоохоронні органи повинні мати легкий доступ до цієї інформації.

Уряди країн також домовилися надавати одна одній автоматичний доступ до інформації про податкові історії своїх громадян.

Особливу увагу в документі приділено проблемам збору податків у розвинутих країнах. «Країнам слід мати необхідну інформацію і можливості для збору податків, які їм належать, а інші держави зобов'язані надавати їм допомогу в цьому», – ідеться в декларації.

Д. Кемерон, прем'єр-міністр Великої Британії, у зв'язку з цим зазначив: «Ми без перебільшення переписали податкові правила. Ми створили міжнародний механізм, який дасть змогу нам бачити, де зареєстровані компанії, де вони отримують прибутки, де і скільки платять податків. Це означає, що всі платитимуть чесні податки. Це на користь усіх країн у світі, насамперед найбільш бідних».

Серед інших тем до обговорення для лідерів «групи восьми» були створення умов для прискорення економічного зростання у світовому масштабі, а також боротьба з тероризмом.

1 січня 2014 р. естафета головування у «великій вісімці» переходить до Росії. Напередодні в Лох-Ерне В. Путін оголосив дату 40-го, ювілейного саміту: 3–4 червня. При цьому російський лідер заявив, що «вісімка» спеціально проводитиметься в Сочі, через чотири місяці після Олімпійських ігор, на готовій інфраструктурі. Таким чином, влада не витратить додаткових бюджетних грошей на проведення саміту, зазначив президент. За його словами, спадкоємність британського порядку денного вже на новому саміті збережеться (*Матеріал підготовлено за використанням таких джерел інформації: Novostimira.com (<http://www.novostimira.com.ua>). – 2013. – 18.06; Радіо «Свобода» (<http://www.radiosvoboda.org>). – 2013. – 17.06; Голос Америки (<http://ukrainian.voanews.com>). – 2013. – 18.06; NEWSru.ua*

(<http://newsru.ua>). – 2013. – 18.06, 19.06; ZN.UA (<http://dt.ua>). – 2013. – 18.06; *Голос столиці* (<http://newsradio.com.ua>). – 2013. – 17.06).

Н. Тарасенко, мол. наук. співроб. СІАЗ НБУВ

Президентські вибори в Ірані – початок діалогу зі світом?

14 червня в Ісламській Республіці Іран (ІРІ) відбулися ХІ вибори президента, на яких було обрано сьомого президента Ірану. Ним став екс-секретар Вищої ради нацбезпеки Х. Роухані. Його перемога стала несподіванкою не лише в самій Ісламській Республіці, а й за її межами. Уже у першому турі за Х. Роухані віддали свої голоси 50,68 % виборців, які взяли участь у голосуванні. При цьому найближчому опонентові Х. Роухані з консервативного табору – меру Тегерана, екс-керівникові ВПС Корпусу стражів ісламської революції Б. Галібафу довірилися лише 16,56 %. Ще два кандидати-консерватори – секретар Вищої ради національної безпеки С. Джалілі й екс-глава МЗС, радник верховного лідера ІРІ з питань зовнішньої політики А. Веляті – набрали 11,36 і 6,16 % голосів відповідно. Тим часом саме цих кандидатів називали серед фаворитів передвиборних перегонів, які, за прогнозами, мали пройти у два тури.

За інформацією іранського МВС, явка на виборах була високою – майже 73 %, через що час закриття дільниць подовжували чотири рази й перенесли на 23:00 за місцевим часом.

Громадяни Ісламської Республіки могли проголосувати й за кордоном – у 96 країнах для них відкрили майже 300 виборчих дільниць, куди було направлено 850 тис. бюлетенів. Зокрема, у США іранці могли віддати свої голоси у 20 виборчих округах, у Росії вони голосували в Москві, Астрахані й Казані, в Україні – у Києві. Явка на виборах президента Ірану на київській виборчій дільниці становила близько 80 %.

Жоден міжнародний спостерігач не контролював виборчого процесу в Ірані. Як повідомив посол Ірану в Москві Р. Саджаді, «Тегеран не бачить причин для запрошення міжнародних спостерігачів, які часто забезпечують на виборах інтереси іноземних держав, а не іранського народу». Натомість, за його словами, 200 кореспондентів іноземних ЗМІ, акредитованих в Ірані, зможуть «їздити по країні й знімати звіт про вибори».

Аби зрозуміти сутність виборчого процесу по-іранськи, оцінити його результати й спрогнозувати наслідки для країни і світу, варто розглянути суспільно-політичний устрій Ірану, його економічне становище, виборчі традиції.

Іран – друга за розміром економіки (після Туреччини) держава ісламського світу. Тут проживає 77 млн осіб, близько 65 % яких – перси, 15 % – азербайджанці, 10 % – курди, 6 % – лури. Приблизно 90 % населення сповідують іслам шіїтського толку. Економіка Ірану базується на видобутку та експорті нафти. ВВП Ірану за паритетом купівельної спроможності в перерахунку на одиницю населення становить 13 тис. дол., що на 70 % більше, ніж в Україні.

Іран – ісламська республіка. У лютому 1979 р. в результаті антимонархічної революції було повалено шахський режим. Революцію очолив релігійний вождь шіїтів-імамів аятола Р. М. Хомейні. З 1 квітня 1979 р. країна стала офіційно називатися Ісламська Республіка Іран.

У країні діє Конституція, затверджена на всенародному референдумі 2–3 грудня 1979 р., з наступними поправками. За Конституцією, державна влада здійснюється незалежними одна від одної законодавчою, виконавчою і судовою гілками влади, що перебувають під контролем верховного лідера (рахбара) ІРІ, найвищої посадової особи Ісламської Республіки Іран, верховного командувача Збройних сил. Цей пост може займати тільки богослов.

Стаття 110 Конституції Ірану наділяє верховного лідера повноваженнями визначення «загальної політики Ісламської Республіки», а також «контролю за вірним виконанням загальної політичної лінії держави». Верховний лідер проводить плебісцити й підписує наказ про призначення президента,

обраного на виборах. Також він призначає ряд висопосадовців. Верховний лідер здійснює верховне командування Збройними силами та оголошує війну, мир і мобілізацію. Призначає і звільняє з посад начальника об'єднаного штабу, головнокомандувача Корпусу вартових Ісламської революції, головнокомандувачів Збройними силами і внутрішніми військами, а також призначає двох членів Вищої ради національної безпеки й підписує рішення цієї ради. Крім того, верховний лідер призначає і звільняє голову судової гілки влади, голову Організації по радіо та телебаченню Ісламської Республіки.

Також верховний лідер призначає численних «спеціальних представників» на різні державні посади і в релігійні й культурні установи, які інформують його про стан справ і дають можливість здійснювати вплив і контроль за виконанням політики різними установами. До цих представників належать директори культурних бюро в посольствах Ірану, що дає змогу верховному лідеру здійснювати незалежну зовнішню політику.

Нинішній керівник Ісламської Республіки Іран – аятола Алі Хаменеї, обраний Радою старійшин 4 червня 1989 р. після смерті аятоли Р. М. Хомейні.

Після поста верховного лідера ІРІ вищою посадовою особою в країні є президент, який обирається прямим і таємним голосуванням терміном на чотири роки. Допускається переобрання президента на другий (але не більше) термін. Кандидати на посаду президента мають бути схвалені Конституційною радою старійшин, відомою як Рада хранителів Конституції, що складається з 12 чоловік, шістьох з яких призначає верховний лідер, шістьох пропонує глава судової гілки влади з юристів і затверджує парламент. Рада хранителів Конституції може відхилити кандидатуру будь-кого з кандидатів у президенти, якщо той наслідиться ставити під сумнів авторитет верховного лідера Ірану.

Законодавчу владу в країні здійснюють Збори ісламської ради (меджліс) у складі 270 депутатів, які обираються прямим і таємним голосуванням терміном на чотири роки. Виконавча влада належить президентові й уряду. Президент формує уряд

і відповідає за його діяльність перед верховним лідером ІРІ й меджлисом, призначає віце-президентів.

Соціально-економічна ситуація в Ірані на сьогодні складна. Інфляція офіційно сягає понад 30 % (неофіційно – близько 60 %), девальвація національної валюти – реала – близько 40 %. Іранські ЗМІ чимдалі частіше повідомляють про підвищення цін: на олію, хліб, м'ясо, медикаменти, автомобілі, пальне. Рівень безробіття, за офіційними даними, становить 13,5 % (неофіційно – як мінімум 20 %, що є рекордом останніх 30 років).

При цьому найбільш серйозна ситуація склалася в нафтовому секторі, що є хребтом національної економіки. За оцінками аналітиків, торік експорт іранської нафти зменшився майже на 60 %, сягнувши найнижчої позначки за останні майже 40 років. Десятки танкерів з іранською нафтою місяцями простоюють у Перській затоці в очікуванні повідомлень, куди їм відвозити найважливіший експортний товар країни. Іран залишають багато міжнародних компаній, зокрема фінансово-консалтинових, що ускладнює операції у сфері міжнародної торгівлі.

Серйозне занепокоєння світових експертів викликає також ситуація з дотримання демократичних свобод в Ірані. З початку 2013 р. ряд іранських високопосадовців неодноразово заявляли про відсутність наміру організації і проведення прозорих і чесних виборів. Це підтвердили численні арешти й переслідування журналістів, запідозрених у співпраці з «опозицією» і з перськомовними ЗМІ за кордоном.

В оприлюдненій наприкінці лютого 2013 р. доповіді Генерального секретаря ООН Пан Гі Мун і спостерігач за дотриманням прав людини в Ірані А. Шахід висловили стурбованість «зростанням частоти й посиленням жорстокості випадків переслідування в Ірані». Зокрема, Генеральний секретар висловив глибоку занепокоєність через суворі обмеження, накладені на засоби масової інформації, переслідування і катування журналістів, захисників прав людини, адвокатів і опозиційних активістів, а також представників релігійних меншин. Також у доповіді була висловлена стурбованість тим, що масові

арешти є частиною більшої кампанії з придушення діяльності незалежних видань і журналістів напередодні виборів.

Іранський комітет з дотримання прав людини назвав доповідь ООН «нелегальною» і «відірваною від реальності», покликаною чинити тиск на країну.

Посилаючись на доповідь ООН про стан дотримання прав людини в Ірані, на початку березня 2013 р. Європейський Союз застосував санкції проти близько 90 представників державних установ, засобів масової інформації, правоохоронців. Їм було заборонено отримувати візи й заморожено рахунки.

Утім, це не вплинуло на позицію іранської влади. У березні 2013 р. були затримані два редактори поміркованих опозиційних видань, а також заборонено випуск двох щомісячних й одного щоденного опозиційного видання. Крім того, влада Ірану заблокувала роботу багатьох віртуальних приватних мереж (VPN), використання яких в країні заборонено й суворо контролюється владою після вуличних протестів 2009 р. Блокування роботи нелегальних VPN призвело до втрати доступу до таких популярних веб-сайтів, як Facebook, Yahoo та Google Mail, сайтів опозиційних організацій тощо.

У середині квітня було оголошено про створення спеціального підрозділу Фаджр (Fajr) сил безпеки для спостереження за соціальними мережами в Інтернеті, такими як Facebook і Twitter. Підрозділ мав стежити за службами соціальних мереж, супутниковим телебаченням і будь-якою суспільною активністю в Інтернеті, пов'язаною з виборами. За повідомленнями іранських ЗМІ, Міністерство освіти видало наказ призупинити навчання і відкласти іспити в усіх університетах країни приблизно за тиждень до і тиждень після виборів.

За даними міністра внутрішніх справ Ірану М. Мохаммад-Наджара, до МВС Ірану було подано 686 заяв на участь у президентських виборах. Серед них 30 було від жінок, вік наймолодшого кандидата становив 19 років, найстаршого – 87 років. Проте після перевірки Радою хранителів Конституції до виборів було допущено лише вісім осіб. За кілька днів до голосування двоє з них відкликали свої кандидатури.

У результаті на іранських виборах балотувалися шість кандидатів, які пройшли попередній відбір: Х. Рухані, мер Теге-

рана Б. Калібаф, представник Ірану на переговорах із ядерної проблеми С. Джалілі, колишній командувач Корпусом вартівних Ісламської революції М. Резаї, экс-глава МЗС А. Веляті і колишній міністр телекомунікацій М. Гаразі. Усі кандидати вважаються прихильниками аятоли А. Хаменеї, який закликав громадян голосувати активно, але жодного з кандидатів прямо не підтримав.

Нині діючий президент Ірану М. Ахмадінежад, відпрацювавши два чотирирічні терміни, згідно з Конституцією ІРІ, не може балотуватися на третій термін, і висунути кандидатуру наступника йому не вдалося. Наглядова рада не допустила до участі у виборах одного з найближчих сподвижників президента, його родича Е. Рахім-Машайі.

Зійшов з дистанції і экс-президент, попередник М. Ахмадінежада 78-річний А. Рафсанджані – один з найбільш впливових і багатих людей країни. Йому м'яко вказали на вік. Після зняття з виборів А. Рафсанджані багато хто вказував на те, що серед кандидатів не залишилося жодної по-справжньому самостійної фігури. Утім, самостійність в іранській політиці річ ефемерна. Будь-який претендент на крісло президента зобов'язаний демонструвати абсолютну лояльність вищому духовництву. Тут немає чітких меж між партіями та ідеологіями, які лише умовно можна розділити на три напрями – консерваторів, центристів і ліберальних реформаторів.

Новообраний президент Ісламської Республіки Іран Х. Роухані народився 12 листопада 1948 р. у м. Сархе. За національністю – перс. Закінчив юридичний факультет Тегеранського університету, у 1972 р. отримав ступінь доктора права в Університеті Глазго (Велика Британія). Займав провідні посади в командуванні Збройними силами Ірану під час ірано-іракської війни (1980–1988), у 1980–2000 рр. – депутат парламенту, у 1989–2005 рр. – голова Вищої ради національної безпеки, глава делегації Ірану на переговорах із «шісткою» з іранської ядерної програми, з 1992 р. – глава Центру стратегічних досліджень Ірану, член Ради доцільності Ісламської Республіки Іран з 1991 р., член Вищої ради національної безпеки з 1989 р., член Ради експертів з 1999 р.

Найближчий соратник аятоли М. Хомейні – майбутнього засновника й ініціатора Ісламської революції.

11 квітня 2013 Х. Роухані оголосив, що балотуватиметься на пост президента Ірану. Він заявив, що в разі його обрання він підготує Хартію громадянських прав, відновить економіку країни, урегулює проблему безробіття і зайнятості молоді: «Створюючи ефективні робочі місця, можна вирішити економічні проблеми і, отже, домогтися успіхів і прогресу в ісламському Ірані». У разі свого обрання він обіцяв підвищити зарплати на 40 % пропорційно зростанню інфляції. На його думку, нинішній стан справ у економіці є результатом економічних, культурних, соціальних і політичних проблем. У внутрішній політиці Х. Рухані виступає за «поліфронтальність»: «Ми відкріємо всі замки, які повісили на життя людей за останні вісім років».

Згідно з його передвиборними заявами, основним пріоритетом у зовнішній політиці для Х. Рухані стане поліпшення складних відносин із Заходом. Він назвав розширення відносин з різними країнами світу пріоритетом його можливого уряду в майбутньому. «Народ Ірану не здасться перед наддержавами світу і не протистоїть їм, а продовжує шлях до ефективних зв'язків», – заявив Х. Роухані. Він закликає до «конструктивної взаємодії» з усім світом і саме так має намір вирішити існуючі в Ірані проблеми й домогтися розвитку своєї країни.

Х. Роухані – яскравий представник вищої політичної еліти сучасного Ірану. Має сильну персональну підтримку у військовому істеблїшменті країни. Провідну й вирішальну роль у президентській перемозі Х. Роухані відіграли його тісні відносини із А. Хаменеї – духовним лідером Ісламської Республіки Іран, до найближчого оточення якого Х. Роухані належить уже понад 20 років. Аналітики вважають, що саме Х. Роухані є найбільш реальним претендентом на посаду верховного лідера після завершення місії А. Хаменеї.

Важливе значення в зростанні народної підтримки Х. Роухані відіграло й те, що він зміг заручитися підтримкою двох важковаговиків у реформаторських колах – екс-президентів

Хатамі й А. Рафсанджані. В умовах соціально-економічної кризи й погіршення становища пересічних іранців рейтинг останнього, особиста участь якого у виборах була заборонена, помітно зріс. Значна частина населення країни сприймає колишнього президента як політика, який вивів країну з кризи й підняв економіку з руїн після виснажливої ірано-іракської війни 1980–1988 рр.

А. Рафсанджані з його бізнес-імперією, як ніхто інший, зацікавлений у виведенні Ірану з самоізоляції, нормалізації відносин зі США та ЄС, інтеграції іранської економіки з регіональними і світовими системами. Оскільки реалізувати ці амбіції на посаді президента він не має можливості, не виключають, що він вирішив задіяти певні важелі за допомогою Х. Роухані. Останній, ідучи на вибори як незалежний кандидат, належав, проте, до представників прагматичних консерваторів з реформаторськими поглядами. При цьому він є давнім другом і політичним однодумцем А. Рафсанджані, що дає ґрунтовною підставою називати Х. Роухані саме його креатурою.

Водночас фактом залишається й те, що Х. Роухані зі своїм дипломатичним хистом і стратегічним мисленням, будучи в добрих стосунках з А. Рафсанджані, належить також і до найближчого оточення А. Хаменеї. Адже ще з 1989 р. він став особистим представником рахбара у Раді безпеки ІРІ. За сприяння верховного лідера Х. Роухані також був призначений до складу впливової Ради експертів. Посаду радника з національної безпеки при екс-президентах А. Рафсанджані та М. Хатамі, за що й отримав ярлик «реформатор», він також обійняв за наполегливим проханням А. Хаменеї.

На цьому тлі деякі експерти не виключають, що обрання Х. Роухані могло б бути блискучою комбінацією верховного керівника Ісламської Республіки. З ізгоя Іран непомітно перетворюється на країну, з якою можна домовлятися і мати справу в очікуванні, що новообраний президент почне виконувати свої обіцянки щодо ядерної програми й піде назустріч вимогам МАГАТЕ.

За цією версією Х. Роухані, з благословення А. Хаменеї, перейняв від реформаторів ті вимоги, які здавалися йому

прагматичними й не підривали підвалин режиму, позбавивши таким чином опозицію революційного пориву. Амністія політв'язнів і додаткові громадянські права могли б лише поліпшити імідж демократичного Ірану. Готовність же піти на деякі поступки в ядерній програмі лише б укріпили Республіку економічно, заощадивши ресурси й полегшивши тягар санкцій.

Таким чином, відповіді з упевненістю, що ж сталося 14 червня – бажана для Заходу поразка правлячого режиму на чолі з верховним лідером чи блискуча комбінація того ж таки рахбара А. Хаменеї, – дасть змогу лише аналіз післявиборних конфігурацій іранського владного олімпу й перші кроки нового президента.

Х. Роухані підтримала також та частина іранської еліти, яка плекає надію на нормалізацію відносин із Заходом, які вкрай зіпсувалися внаслідок хаотичної, непослідовної, часом екстремістської політики попереднього президента М. Ахмадінежада. Саме в цьому кандидаті вона побачила спроможність досягнути балансу між збереженням системи й необхідною для її виживання відкритістю.

Як зазначає відомий російський сходознавець Ш. Султанов, «іранський правлячий клас під керівництвом Алі Хаменеї знову довів свою державну мудрість і здатність консолідуватися у вирішальні політичні моменти, відкинувши у бік другорядні суперечності». Іранське суспільство, віддавши свої голоси за Х. Роухані, голосувало не проти Ісламської Республіки, а за більш зваженого у словах і діях президента, констатує експерт.

На переконання експертів, успіх Х. Роухані став відображенням запиту більшості іранського електорату, інколи прихильників діаметрально протилежних поглядів, однак пов'язаних єдиним – Ірану потрібні зміни. За Х. Роухані голосували ліберали-реформатори, центристи й прагматичні консерватори, а також молодь і частина духовенства.

Відразу після оприлюднення результатів виборів верховний лідер привітав Х. Роухані з перемогою і закликав «усіх надавати допомогу обраному президенту та його колегам в уряді, оскільки він є президентом усього народу». М. Ахмадінежад у своєму вітальному листі висловив

сподівання, що Х. Роухані, якому «іранський народ виявив довіру, зможе її виправдати».

Що ж до реакції зовнішнього світу на обрання Х. Роухані президентом, то для Ірану вона поки в цілому позитивна. З перемогою на президентських виборах Х. Роухані привітав Генеральний секретар ООН Пан Гі Мун, закликавши новообраного президента проводити конструктивну політику при обговоренні міжнародних і регіональних питань. У заяві Генсека наголошується, що він уважно стежив за перебігом XI президентських виборів в Ірані і із задоволенням сприйняв повідомлення про високу явку виборців.

Вашингтон заявив, що визнає результати виборів в Ірані дійсними, не зважаючи на те, що умови, у яких вони проводилися, були досить жорсткими. Прес-секретар президента США Д. Карні відзначив сміливість іранців, які не побоялися висловити свою думку «незважаючи на перешкоди і обмеження створені чинним урядом». «Вибори відбулися незважаючи на недостатню прозорість, існування цензури в ЗМІ та Інтернеті, обмежену свободу слова й зневагу до загальної безпеки», – заявив Д. Карні.

Держсекретар США Д. Керрі також схвально відгукнувся про результати виборів в Ірані і зазначив, що Х. Роухані неодноразово під час виборчої кампанії обіцяв розширити свободи іранців і в наступні місяці в нього з'явиться можливість дотриматися своєї обіцянки. Д. Керрі також додав, що Вашингтон готовий до переговорів з новим керівництвом Ірану. «Ми, як і наші міжнародні партнери, готові вести прямі переговори з урядом Ірану, – сказав держсекретар. – Ми сподіваємося, що вони будуть дотримуватися зобов'язань перед міжнародною спільнотою, щоб досягти дипломатичного вирішення, яке спрямоване на загальну стурбованість іранською ядерною програмою».

З боку ЄС нового президента Ірану з обранням привітала верховний представник Євросоюзу із закордонних справ та політики безпеки К. Ештон. Вона заявила, що ЄС готовий до переговорів з країною щодо ядерних питань і пообіцяла Х. Роухані співпрацю. «Я все ще твердо віддана роботі з новим

іранським керівництвом для якнайшвидшого дипломатичного вирішення ядерної проблеми», – сказано у заяві К. Ештон, яка також побажала успіху у формуванні нового уряду Ірану.

Великобританія також сподівається, що новий іранський лідер вибере інший шлях для своєї країни, ніж його попередник М. Ахмадінежад. «Ми закликаємо його використати цю можливість для того, щоб спрямувати Іран іншим шляхом: вжити заходів у відповідь на занепокоєння міжнародної спільноти щодо ядерної програми Ірану, вибудувати конструктивні взаємини з міжнародним співтовариством і поліпшити політичну ситуацію і ситуацію з правами людини для народу Ірану», – ідеться в офіційній заяві британського МЗС.

Президент Росії В. Путін привітав Х. Роухані з перемогою на президентських виборах і підтвердив готовність до поступального розвитку взаємовигідного співробітництва з Іраном у різних сферах в інтересах забезпечення регіональної безпеки й міжнародної стабільності.

На думку експерта російського Інституту стратегічних оцінок і аналізу С. Демиденка, після виборів нового президента Ірану у відносинах з Росією нічого не зміниться. «Зовнішня політика Ірану завжди була прерогативою духовенства, попередній президент Ахмадінежад вийшов з-під її контролю, тому зараз ситуація буде скоригована, але для Росії це ніякої ролі грати не буде. Тегеран проводить свою лінію, і з ким йому вигідно, з тим він і буде. Іран – це попутник до першого перехрестя», – вважає російський експерт.

Новий президент, як вважає С. Демиденко, об'єднає політичну й духовну владу, наведе між ними мости й зміцнить їх взаємодію. Потім Ірану треба буде «розгрібати економічні завали», з чим країні, за словами експерта, «доведеться попідніти» – доведеться залучати інвесторів, і тому треба якось чином змінювати міжнародний імідж Ірану. Це, за його словами, третій напрям – «у зовнішній політиці треба зміцнювати зв'язки із Заходом для того, щоб в країну пішли гроші».

С. Демиденко передбачає деякі зрушення на ядерному напрямі. Але при цьому, на його думку, Іран не відмовиться від ідеї збагачення урану. Він зазначив, що надзвичайно складно

прогнозувати розвиток ситуації навколо ядерної програми Ірану. «Іран – дуже важкий парламентар, він буде лавірувати й намагатися розколоти шістку переговорників з ядерної проблеми, витребувати собі більше преференцій, і цей процес може затягнутися не на один десяток років», – додав С. Демиденко.

З приходом в Ірані до влади помірному реформіста Х. Роухані зовнішньополітичний вектор країни не зазнає змін, заявила російський експерт по Ірану К. Геворкян. За її словами, у галузі зовнішньої політики в Ірані спостерігається досить міцний консенсус різних сил. Крім того, нинішній зовнішньополітичний курс Ірану підтримують також представники іранської діаспори в різних частинах світу, у тому числі найбільш опозиційно налаштована їх частина.

«Емігранти з Ірану не раз заявляли, що хоч і схильні не поділяти думки керівництва ІРІ з ряду внутрішньополітичних питань, але в плані відносин Ірану із зовнішнім світом підтримують нинішню політику Тегерана. З урахуванням іранської специфіки можна стверджувати, що така позиція опозиціонерів-емігрантів служить дуже серйозним фактором при оцінці цього питання», – зауважила К. Геворкян, додавши, що не можна сказати те ж саме про внутрішню політику Ісламської Республіки Іран.

Експерт упевнена, що з приходом до влади Роухані в Ірані відбудеться деяке «розвінчування гайок». «Це відбудеться не відразу, не моментально, але процес розпочнеться. Ідеться не про якийсь бум, а про еволюційний розвиток, зокрема про реформи у сфері молодіжної політики. Роухані та його команда вміють говорити з молоддю, володіють мовою, здатні змусити прислухатися до себе навіть опозиційно налаштовану її частину», – зауважила експерт.

Відповідаючи на питання про можливу відлигу у відносинах Іран – Захід, К. Геворкян зазначила, що це більшою мірою залежить від західних столиць, ніж від самого Тегерана. «Крім того, об'єднання США і країн Європи в загальну категорію “Захід” у цій ситуації досить умовне. Те, що відбувається на Близькому Сході, набагато різкіше позначається на країнах ЄС, ніж по той бік Атлантики. Наприклад, “арабська весна”

не особливо зачепила США, а Європа постала перед новим викликом у вигляді напливу в неї потоку іммігрантів. Тож якщо економічні санкції щодо Ірану досить мляво позначилися на економіці США, то європейці на собі відчули їх результати. Тому всередині європейських та американської еліт сьогодні є розбіжності з іранської проблематики», – зауважила іраніст, повторивши, що в питанні взаємин Ірану із зовнішнім світом від другого залежить більше, ніж від першого, і зміна президента в Ірані на цей фактор ніяк не впливає.

Що стосується безпосередньо Х. Роухані, К. Геворкян зазначила, що, хоча він і фактичний наступник М. Ахмадінежада, політично з достатньою часткою умовності його можна назвати наступником М. Хатамі. «Ключове слово в політичному лексиконі Роухані – поміркованість. Ідейно він перебуває дуже близько до Хатамі, який, до слова, свого часу поклав початок так званому міжцивілізаційному діалогу. У 2002 р. йому була присуджена Міжнародна премія “Діалог цивілізацій”. Він, зокрема, у своїх виступах з питання відносин з Ізраїлем заявляв, що в Ірану немає ніяких претензій до єврейського народу, який дав світові дуже й дуже багато, однак політика єврейської держави викликає сильне занепокоєння Тегерана. Х. Роухані близький до М. Хатамі, і, оскільки Іран таки залишив собі місце для маневру на геополітичній арені, є всі підстави припускати, що новий президент скористається цим ресурсом», – припустила іраніст.

Український експерт з питань країн Близького Сходу Є. Добряк вважає, що обрання Х. Роухані президентом Ірану є дуже позитивним сигналом для всього світу. На думку експерта, це один з найприємніших меседжів з Близького Сходу за останній період, «Це дійсно несподіванка, і я думаю, що те, що і Генсек ООН Пан Гі Мун, і лідери країн світу вже привітали цього лідера, говорить про те, що ця людина буде проводити помірковану і виважену політику Ірану на міжнародній арені. Я думаю, що в майбутньому тут будуть підняті й питання ядерної програми Ірану, і таке інше. Тому дійсно є така перспектива, що Іран все ж вийде зі світової ізоляції і посяде належне місце в міжнародній світовій політиці: економічній і геополітичній».

Відносини Ірану з Україною за нового президента Ісламської Республіки, на думку Є. Добряка, розвиватимуться позитивно. Експерт наголосив, що вони стабільні, незалежно від того, був Іран в ізоляції чи ні. «У нас дуже давні відносини, ще з часів СРСР. Вони зберігаються до цього часу. У нас прекрасні відносини в авіабудівній галузі, ми повинні це розуміти, в Ісфагані розташовано філіал нашого підприємства “Антонов”, який випускає літаки серії АН. У нас непогані відносини в торговельно-економічній співпраці. І я вважаю, що якщо Іран буде йти шляхом виходу зі світової економічної ізоляції, то ми можемо вийти і на ринки нафти й газу, а ви ж знаєте, що Іран – це один з найбільших гравців у плані запасів нафти й газу в усьому світі. Тому, у принципі, у нас є дуже позитивний меседж для України, для подальших наших нормальних відносин з цією державою», – переконаний експерт.

Західні експерти висловлюються про Х. Роухані неоднозначно. Багато хто вважає його маріонеткою в руках аятоли, вказуючи на багаторічну дружбу між цими лідерами. За словами фахівця по Сходу з Інституту Вашингтона М. Халаджі, новий президент з прагматичним іміджем – кращий вибір, щоб виграти час у Заходу в ядерному питанні. Адже мине чимало часу, перш ніж він сформує команду й ніхто не очікує реальних зрушень у перший місяць перебування при владі.

Безпосередньо новообраний президент охарактеризував свою перемогу як «перемогу мудрості, поміркованості й прогресу над екстремізмом і жорстокістю». У своєму першому телевізійному інтерв'ю після перемоги Х. Роухані заявив, що потребує підтримки народом його діяльності, яка буде спрямована на збереження національної гордості й захист національних інтересів.

На думку провідного наукового співробітника відділу Азії та Африки Інституту світової економіки і міжнародних відносин НАН України, віце-президента Всеукраїнської громадської організації «Український центр ісламознавства» В. Шведа, Х. Роухані – це новий президент для принципово нового політичного етапу. Перед ним стоять надзвичайно складні завдання в різних сферах. Економічна ситуація в Ірані дедалі

більше ускладнюється на тлі накладених на країну фінансово-економічних санкцій, покликаних припинити, на переконання Заходу, реалізацію військового компоненту національної ядерної програми. Саме тому від новообраного президента очікують насамперед виходу з економічної кризи і відновлення зовнішньоекономічних зв'язків.

На зовнішньополітичному напрямі, також зіпсованому войовничою риторикою М. Ахмадінеджада, передбачається вихід з ізоляції, відновлення відносин із Заходом, арабськими сусідами й сунітським світом загалом. Найголовніше ж завдання Х. Роухані – урегулювати ядерну проблему, яка, безумовно, опиниться в центрі перемовин зі світовими партнерами. Слід відзначити, що новообраний президент має великий досвід перемовин з цієї найважливішої для Ірану проблеми. До 2005 р. як секретар Вищої ради національної безпеки він вже домовлявся з міжнародними посередниками. Як зазначає старший науковий співробітник Інституту сходознавства РАН В. Сажин, «до 2005 р. під керівництвом Роухані Іран зробив позитивні кроки: в односторонньому порядку заморозив процес збагачення урану, підписав протокол до угод з МАГАТЕ і став його виконувати. Але у 2005 р. до влади прийшов Махмуд Ахмадінеджад, Іран відновив збагачення, меджліс не ратифікував протокол».

Колишній міністр закордонних справ Великої Британії Д. Стру, який знав Х. Роухані під час зазначених перемовин, охарактеризував його як «дуже досвідченого дипломата й політика». Це підтверджує й экс-міністр закордонних справ РФ, голова Російської ради з міжнародних справ І. Іванов. «Я мав особистий досвід переговорів з Роухані, коли він був секретарем Ради безпеки Ірану. У той час іранське керівництво прийняло дуже правильне, з моєї точки зору, рішення оголосити мораторій на ядерні дослідження». При цьому І. Іванов зауважив, що кроки Ірану щодо вирішення ядерної проблеми трактувалися не як слабкість країни, а як бажання домовитися.

Таким чином, можна стверджувати, що висуненням кандидатури Х. Роухані на пост президента та його успішним обранням Іран надіслав своєрідний символічний меседж про го-

товність до певних компромісів. Це дає привід чекати від Вашингтона і Брюсселя рішення щодо певного пом'якшення санкцій. Таким чином, буде створено платформу для відновлення діалогу, а точніше доволі жорсткого торгу в пошуках взаємоприйнятих компромісів на таких найважливіших напрямках, як ядерний, сірійський і взагалі близькосхідний.

На першій після обрання президентом прес-конференції Х. Роухані роз'яснив свою позицію щодо ядерної програми. Він підкреслив, що ядерна програма Ірану «повністю прозора», однак Тегеран готовий продемонструвати ще більшу прозорість і зробити очевидним для всього світу, що активність Ісламської Республіки в цьому питанні відповідає міжнародним договорам. Міжнародні ж санкції, на переконання Х. Роухані, є «невиправданими й несправедливими», і Іран домагатиметься їх скасування.

Х. Роухані також зазначив, що Тегеран не має наміру відмовлятися від збагачення урану, чого від нього вимагає міжнародне співтовариство, при цьому нагадавши, що ще 2005 р. він і президент Франції Ж. Ширак досягли домовленості щодо збагачення урану в Ірані, однак остаточно вирішити це питання завадила Велика Британія, яка під тиском США усунулася від переговорів. Х. Роухані наголосив на намірі активізувати нинішні переговори з переговоріною «шісткою» (п'ять постійних членів РБ ООН і Німеччина).

Водночас, за даними ЗМІ, новообраний президент ІРІ прагне виробити план, в основі якого буде прямий діалог не з консолідованою «шісткою», а з кожною з країн окремо. На його переконання, це дасть йому змогу зіграти на розбіжностях між ними й уникнути нових вимог задля зняття санкцій, а також вступити в безпосередні переговори із США.

Оптимістичні висловлювання нового президента ІРІ викликали позитивну реакцію у лідерів восьми провідних країн, присутніх у Великобританії на саміті G-8. «Ми висловлюємо надію на те, що після виборів створяться можливості для вирішення іранської ядерної проблеми», – заявив президент РФ В. Путін. Таку точку зору підтримав і його американський колега Б. Обама. «Вважаємо, що вибори в Ірані можуть привести до

відновлення діалогу і вирішення ядерної проблеми», – сказав він. До них приєдналися й інші учасники «групи восьми».

Однак прозвучали й протилежні думки. Зокрема, прем'єр-міністр Ізраїлю Б. Нетаньяху закликав світ не послабляти тиску на Іран, вказавши, що політику Ісламської Республіки в ядерній сфері визначає не президент, а верхівка шіїтського духовенства.

У подібному руслі висловився і член наукової ради Московського центру Карнегі О. Малашенко. «Наївно вважати, що перемога Х. Роухані призведе до революційного перегляду іранської ядерної програми. Як відомо, усі питання зовнішньої політики Ірану, тим більш стратегічно важливий “атомний проект”, замикаються на вище шіїтське духовенство. А “ліберал” Роухані протягом 16 років займав пост глави Вищої ради національної безпеки, підконтрольної особисто аятолі Хаменеї. Крім того, новому президенту неминуче доведеться загравати з консервативними колами, лавіруючи між очікуваннями Заходу і внутрішньополітичними реаліями. Хоча Роухані відкритий світу, разом з тим він змушений буде публічно нагадувати, що представляє не Швейцарію, а Іран – ісламську державу. У цьому полягає подвійність його становища», – вважає експерт.

Утім, деякі експерти вказують, що навіть у тіні аятоли у Х. Роухані буде достатньо повноважень, щоб перетворити Іран. Адже у 1990-х роках президенти А. Рафсанджані й М. Хатамі залишили глибокі штампи на іранській політиці. Вони замінили войовничу риторіку 1980-х років м'якою дипломатією, дали поштовх економічному розвитку, у результаті якого навіть американські нафтові компанії повернулися до Ірану.

Новообраний президент зможе, поза сумнівом, відіграти певну роль як представник Ірану у світі, оскільки престарілий рахбар (за даними деяких ЗМІ, хворий на рак) не може подорожувати за кордон. Х. Роухані, якого за його професійні досягнення називають шейхом дипломатії, міг би істотно полегшити діалог із конфронтуючим Заходом.

Більшість же аналітиків вважає, що головним завданням Х. Роухані повинно бути надання нинішньому іранському ре-

жимові більшої гнучкості, респектабельності, передбачуваності. Американський часопис Foreign Policy зазначає, що перемога Х. Роухані не є зміною режиму в Ірані, це зміни в грі.

Та головне полягає в тому, що результат іранських виборів дає можливість сьогодні сподіватися на достатньо серйозні позитивні зміни як у самому іранському суспільстві, так і в масштабах усього Близькосхідного регіону. «Я сформую кабінет, який відновить сталий розвиток економіки, зміцнить істинні цінності в суспільстві й налагодить відносини із зовнішнім світом», – пообіцяв новообраний іранський президент. Украй важливими є його заклики до повернення до відносин добросусідства й партнерства, яке забезпечить регіональну стабільність і дасть змогу приступити до нормалізації відносин між шиїтами й сунітами.

Отже, тріумф на президентських виборах в Ірані Х. Роухані дає надію на певне поліпшення міжнародних відносин і створює сприятливі перспективи для повернення Ірану до міжнародного співтовариства. Церемонія інавгурації новообраного президента відбудеться 3 та 5 серпня 2013 р.

ЗАКОНОДАВЧА ВЛАДА

Голова Верховної Ради України В. Рибак привітає співвітчизників з Днем Конституції України. «Основний закон встановлює найважливіші норми і принципи державного устрою, утверджує свободу і справедливість, захист Вітчизни та єдність українського народу.

Прийняття Конституції створило умови для зміцнення громадянського миру і злагоди в суспільстві, становлення правової держави та прискорення соціально-економічного розвитку України. Тому нам важливо берегти цінності, проголошені в Основному законі, розвивати демократичні інститути, наполегливо працювати на благо Вітчизни.

Ми хочемо бачити нашу державу сильною, розвинутою і процвітаючою. Лише об'єднавши зусилля, ми зможемо подолати будь-які труднощі та досягти цієї мети.

Від усієї душі бажаю вам міцного здоров'я, благополуччя, родинного щастя, добра і миру!» – ідеться у привітанні спікера парламенту (*Офіційний портал Верховної Ради України* (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2013. – 28.06).

До проекту розкладу пленарних засідань 2–5 липня внесено близько 103 питань. Про це повідомив Голова Верховної Ради України В. Рибак 1 липня, відкриваючи засідання погоджувальної ради.

За його словами, 22 законопроекти з них – урядові ініціативи, також комітети опрацювали п'ять законопроектів з євроінтеграційного пакета.

У вівторок, 2 липня, планується розглянути 34 питання, серед яких дев'ять потребують розгляду в другому читанні. Крім того, парламент має визначитися з рядом кадрових питань, затвердити календарний план на наступну сесію та кошторис Верховної Ради на поточний рік.

В. Рибак повідомив, що він направив до комітетів лист щодо підготовки пропозицій до порядку денного III сесії. При цьому він зазначив, що нині у Верховній Раді близько 1400 законопроектів перебувають на розгляді в комітетах, а станом на сьогодні розглянуто лише 300. «Комітети мають всі регламентні підстави для відбору найбільш актуальних питань, а головне, щоб ці пропозиції були належним чином оформлені й проведені через засідання комітетів», – зазначив Голова Верховної Ради.

У середу, 3 липня, передбачається розглянути 19 питань, серед яких одне стосується ратифікації міждержавної угоди, чотири пропонуються до включення до порядку денного, 14 – до розгляду в першому читанні, один проект – у другому читанні. Цього ж дня планується провести парламентські слухання з питань трудової міграції.

На 4 липня, четвер, до розгляду заплановано 43 питання, і одним з головних, наголосив В. Рибак, є ухвалення Бюджетної резолюції, оскільки вже у вересні відповідні орієнтири мають бути покладені в основу розрахунків бюджету на наступний

рік. Цього ж дня пропонується розглянути три закони з урахуванням пропозицій Президента України, 12 законопроектів – у першому читанні. Також передбачено розглянути ряд організаційно-кадрових та установчих питань, у першу чергу щодо позачергових виборів сільських і селищних голів.

В. Рибак запропонував членам погоджувальної ради визначитися з тематикою «години запитань до уряду» у п'ятницю, 5 липня (*Офіційний портал Верховної Ради України* (<http://iportal.rada.gov.ua>). – 2013. – 1.07).

Голова Верховної Ради України В. Рибак прогнозує, що цього тижня парламент кожного дня працюватиме до завершення розгляду всіх питань порядку денного.

На брифінгу В. Рибак нагадав, що є кілька пропозицій щодо організації роботи парламенту наприкінці поточної сесії: нинішнього тижня щодня працювати до завершення розгляду всіх питань порядку денного; провести вечірнє пленарне засідання в середу; продовжити роботу сесії ще на тиждень.

За словами керівника парламенту, у вівторок він внесе всі ці пропозиції на голосування, аби парламентарі визначилися. При цьому він спрогнозував, що Верховна Рада, швидше за все, прийме рішення про продовження щоденної роботи на цьому тижні до завершення розгляду всіх питань порядку денного.

В. Рибак також повідомив, що 1 липня запланована його зустріч з Президентом України. За його словами, під час зустрічі обговорюватиметься питання щодо можливості виступу глави держави в парламенті. При цьому керівник парламенту нагадав, що є дві пропозиції: запросити Президента України виступити в останній день роботи нинішньої сесії або запросити главу держави виступити в перший день роботи III сесії.

Відповідаючи на запитання журналістів, Голова Верховної Ради сказав, що на нараді з лідерами депутатських фракцій планується обговорити питання про призначення дати виборів у «проблемних» округах. За його словами, усі лідери фракцій погоджуються з необхідністю їх проведення, але не можуть узгодити відповідної дати. В. Рибак зазначив, що в разі

досягнення консенсусу щодо дати проведення виборів парламент може розглянути це питання на поточному тижні.

Голова Верховної Ради також сказав, що має намір обговорити з лідерами фракцій питання щодо внесення змін до закону про ЦВК або ухвалення нового закону. На думку В. Рибак, необхідно створити робочу групу з представників усіх фракцій для напрацювання відповідних пропозицій.

В. Рибак також зазначив, що до порядку денного цього пленарного тижня не внесено законопроект щодо приватизації ГТС.

На нинішньому пленарному тижні, сказав він, парламент також має розглянути питання щодо припинення повноважень члена ЦВК В. Шаповала. При цьому В. Рибак нагадав, що В. Шаповал написав відповідну заяву і Верховна Рада зобов'язана розглянути її. «Президент України вніс пропозицію стосовно члена ЦВК, це його право і його повноваження, і Верховна Рада має розглянути це питання», – наголосив керівник парламенту.

В. Рибак також висловив сподівання, що робота III сесії буде ефективнішою, ніж другої. За його словами, нині «мітинговщина» «відходить на другий-третій план», і депутати будуть працювати краще. Разом з тим він висловив думку, що на роботі парламенту відбиватиметься наближення президентських виборів (*Офіційний портал Верховної Ради України* (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2013. – 1.07).

Оппозиция согласилась работать до «победного конца» на этой пленарной неделе. Об этом во время согласительного совета руководителей парламентских фракций заявил глава фракции «Батьківщина» А. Яценюк.

«Фракция “Батьківщина” готова работать каждый пленарный день для рассмотрения евроинтеграционных законопроектов», – сказал он. Если понадобится, то, по его словам, фракция готова и к тому, чтобы продлить II сессию ВР.

Напомним, спикер парламента В. Рыбак призвал депутатов определиться, надо ли продлевать II сессию седьмого созыва

для рассмотрения важных для страны законопроектов (*УРА-Информ* (<http://ura-inform.com>)). – 2013. – 1.07).

«Батьківщина» предложила в пятницу, 5 июля, заслушать Послание Президента В. Януковича вместо проведения часа вопросов к правительству. Об этом во время согласительного совета руководителей парламентских фракций заявил глава фракции А. Яценюк.

В частности, он напомнил, что во время встречи с Президентом они договорились о его выступлении в парламенте. «Президент заявил, что готов обратиться к Верховной Раде и к народу в стенах парламента», – сказал он. Поэтому парламентарий предложил заслушать Послание Президента вместо проведения часа вопросов к правительству (*УРА-Информ* (<http://ura-inform.com>)). – 2013. – 1.07).

Партия регионов предлагает заслушать выступление Президента В. Януковича в парламенте на церемонии открытия следующей очередной III сессии – в сентябре текущего года. Об этом на согласительном совете ВР сказал председатель фракции ПР А. Ефремов.

«Логично было бы, чтобы мы попросили Президента при открытии следующей сессии прийти и выступить, тем самым приняв на себя взаимные обязательства по работе на следующей сессии», – сказал он.

Напомним, оппозиция предложила в пятницу, 5 июля, заслушать Президента В. Януковича. В то же время Партия регионов считает важным в пятницу, 5 июля, в рамках часа вопросов к правительству заслушать информацию о перспективах подписания Соглашения об ассоциации с ЕС (*УРА-Информ* (<http://ura-inform.com>)). – 2013. – 1.07).

КПУ поддержала предложение о выступлении Президента В. Януковича в парламенте во время открытия следующей

очередной III сессии. Об этом на заседании согласительного совета Верховной Рады сказал первый заместитель председателя фракции А. Мартынюк. По его словам, в начале работы новой сессии целесообразно послушать пожелания главы государства в контексте его видения развития событий, которые необходимо принять для общества (*УРА-Информ* (<http://ura-inform.com>)). – 2013. – 1.07).

КПУ выступает против проведения внеочередной сессии Верховной Рады. Об этом на заседании согласительного совета Верховной Рады сказал первый заместитель председателя фракции А. Мартынюк. «Даже если мы не успеваем за эту неделю (рассмотреть евроинтеграционные законопроекты), то я не вижу необходимости созывать внеочередную сессию, потому что саммит должен состояться только в ноябре месяце», – сказал он. По его словам, проведение внеочередной сессии – это не более чем пиар.

А. Мартынюк при этом отметил, что КПУ готова на протяжении пленарной недели, 2–5 июля, работать до конца рассмотрения всех вопросов повестки дня (*УРА-Информ* (<http://ura-inform.com>)). – 2013. – 1.07).

Народний депутат від УДАРу В. Ковальчук зазначив, що опозиція готова зібратись у липні – серпні й підготувала ряд законопроектів для голосування на цьому тижні. Про це він сказав на засіданні погоджувальної ради, передає кореспондент УНН.

«Якщо буде необхідно, ми можемо ініціювати позачергову сесію, аби ухвалити у першу чергу законопроекти, які від нас вимагає ЄС для підписання Угоди про асоціацію. На цьому тижні парламентарі також повинні плідно попрацювати, прийнявши запропоновані нами законопроекти про скасування депутатських пільг і питання вдосконалення пенсійної, податкової систем», – зазначив В. Ковальчук. За його словами, кошторис ВР одразу зменшиться, якщо пенсії депутатам поч-

нуть нараховувати так само, як і всім громадянам (*Українські Національні Новини* (<http://www.unn.com.ua>). – 2013. – 1.07).

Опозиція виступає за проведення виборів у проблемних округах у вересні – жовтні цього року. Про це на засіданні погоджувальної ради сказав лідер ВО «Свобода» О. Тягнибок, передає кореспондент УНН.

«Звісно, у підвищеному стані ситуація стане з цими злочасними п'ятьма округами. На цьому тижні треба вирішувати це питання, очевидно, під час наради керівників фракцій», – сказав О. Тягнибок.

Він зазначив, що опозицію влаштує будь-яка дата проведення виборів у проблемних округах (*Українські Національні Новини* (<http://www.unn.com.ua>). – 2013. – 1.07).

Делегація Верховної Ради України бере участь у роботі XXII щорічної сесії Парламентської асамблеї ОБСЄ в Стамбулі (Турецька Республіка).

До складу української делегації на чолі з першим заступником голови Комітету з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки й головою постійної делегації Верховної Ради України в ПА ОБСЄ О. Зарубінським входять народні депутати України О. Бондаренко, О. Калетник, Ю. Михальчишин й О. Стоян.

У роботі XXII щорічної сесії Парламентської асамблеї ОБСЄ, головною темою якої є «Гельсінкі+40», беруть участь 323 парламентарі з 57 країн – учасниць Організації з безпеки та співробітництва в Європі й представники багатьох асоційованих країн і міжнародних організацій.

З вітальними промовама до учасників форуму звернулися спікер Великого національного зібрання Турецької Республіки Дж. Чичек, діючий голова ОБСЄ, міністр закордонних справ Л. Кожара й міністр закордонних справ Турецької Республіки А. Давутоглу. Спікер Великого національного зібрання Турецької Республіки акцентував увагу парламентарів

країн-членів ПА ОБСЄ на необхідності боротьби з расизмом і ксенофобією – пріоритетних завданнях Парламентської асамблеї, а також на кібербезпеці й гуманітарній кризі в Сирії.

Міністр закордонних справ України відзначив особливу актуальність глобальної теми сесії «Гельсінкі+40» й акцентував увагу учасників форуму на необхідності відновлення «культури співробітництва», яка стала підґрунтям для підписання Гельсінського заключного акта й наголосив на необхідності зусиль для поглиблення зв'язку між ОБСЄ й громадянським суспільством. Л. Кожара поінформував учасників заходу про проведену роботу й досягнення українського головування в реалізації своїх пріоритетів, враховуючи питання тривалих конфліктів, забезпечення енергетичної безпеки, боротьби з торгівлею людьми й забезпечення свободи ЗМІ в регіоні ОБСЄ.

Міністр закордонних справ Турецької Республіки відзначив важливість річниці Гельсінського заключного акта для його країни й зазначив, що їм потрібна гельсінська ініціатива на Близькому Сході і в Північній Африці.

Чергова XXII щорічна сесія Парламентської асамблеї ОБСЄ традиційно проходить як у формі загальних пленарних засідань, так і в рамках трьох комітетів: з політичних питань і безпеки; з економічних питань, науки, технології і довкілля та з демократії, прав людини і гуманітарних питань.

Учасники сесії голосуватимуть щодо резолюцій трьох комітетів і щодо 26 додаткових пунктів, спрямованих на модернізацію ОБСЄ, найбільшої регіональної організації з питань безпеки у світі, напередодні 40-річчя Гельсінських угод 1975 р.

Щорічна XXII сесія завершиться 3 липня виборами посадових осіб ПА і прийняттям Стамбульської декларації, яка сприятиме формуванню політики ОБСЄ та національної політики (*Офіційний портал Верховної Ради України* (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2013. – 1.07).

Комітет з питань підприємництва, регуляторної та антимонopolьної політики рекомендує парламенту прийняти за основу проект закону про внесення змін до Закону Ук-

раїни «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців».

Законопроектом (реєстр. № 2999) пропонується встановити, що зміни до відомостей про юридичну особу, які містяться в Єдиному державному реєстрі (зокрема, про заміну керівника, осіб, призначених (обраних) до його органу управління, осіб, які мають право вчиняти дії від імені юридичної особи без довіреності), про зміни до установчих документів вноситимуться виключно на підставі оригіналу відповідного рішення органів управління юридичної особи, тоді як за чинною редакцією Закону внесення відповідних змін дозволяється також на підставі ксерокопії відповідних документів або їх нотаріально посвідченої копії.

На думку членів комітету, прийняття проекту сприятиме покращенню інвестиційного клімату в Україні через унеможливлення «рейдерських» захоплень юридичних осіб і забезпечення захисту прав власності (*Офіційний портал Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2013. – 1.07*).

Комітет з питань правової політики дійшов висновку, що проект закону про внесення змін до Закону України «Про безоплатну правову допомогу» (щодо права на безоплатну вторинну правову допомогу окремих категорій осіб) не суперечить положенням Конституції України.

Законопроектом (реєстр. № 2522) пропонується включити до суб'єктів права на безоплатну вторинну правову допомогу, згідно зі ст. 14 Закону України «Про безоплатну правову допомогу», батьків і дітей з багатодітних сімей, а також осіб, які самостійно виховують трьох і більше дітей віком до 18 років, і визначити види правових послуг у межах надання безоплатної первинної правової допомоги означеним особам.

На засіданні комітету зазначалося, що за Конституцією України кожен має право на правову допомогу. У випадках, передбачених Законом, ця допомога надається безоплатно (ч. 1 ст. 59). Відповідно до позиції Конституційного Суду на правову допомогу, це гарантована державою можливість

кожної особи отримати таку допомогу в обсязі та формах, визначених нею, незалежно від характеру правовідносин особи з іншими суб'єктами права. Це право є одним із конституційних, невід'ємних прав людини й має загальний характер.

Конституційне право кожного на правову допомогу за своєю суттю є гарантією реалізації, захисту та охорони інших прав і свобод людини й громадянина, і в цьому полягає його соціальна значущість. Гарантування кожному права на правову допомогу покладає на державу відповідні обов'язки щодо забезпечення особи правовою допомогою належного рівня. Такі обов'язки обумовлюють необхідність визначення в законах України, інших правових актах порядку, умов і способів надання цієї допомоги [абзаци 2, 3 підпункту 3.2, абзаци 3, 5 підпункту 3.1 п. 3 мотивувальної частини рішення Конституційного Суду України від 30 вересня 2009 р. № 23-рп (справа про право на правову допомогу)].

Отже, наголошували народні депутати, розширення кола суб'єктів права на безоплатну вторинну правову допомогу, запропоноване законопроектом, узгоджується з нормами Конституції України (*Офіційний портал Верховної Ради України* (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2013. – 1.07).

В Украине 1 июля вступил в силу Закон Украины «О внесении изменений в некоторые законы Украины относительно назначения и индексации пенсии».

Согласно Закону урегулирован ряд вопросов пенсионного обеспечения: о зачислении в страховой стаж времени нахождения в отпуске по беременности и родам, о выплате пенсии по потере кормильца детям, достигшим 18-летнего возраста, в период перерыва в обучении, об изменении механизма перерасчета пенсий с 1 марта каждого года, об оптимизации заработной платы для исчисления пенсии путем первоочередного исключения периодов получения пособия по безработице, об усовершенствовании механизма определения среднемесячного коэффициента заработной платы лица в случае, когда есть неполные месяцы страхового стажа (*Електронні Вісті* (<http://elvisti.com>). – 2013. – 1.07).

ВИКОНАВЧА ВЛАДА

Президент України В. Янукович підписав Доручення «Щодо забезпечення додержання законів з питань свободи слова та недопущення втручання у професійну діяльність журналістів».

Метою документа є забезпечення додержання законодавства з питань свободи слова й недопущення втручання у професійну діяльність журналістів.

Згідно з документом, міністр внутрішніх справ В. Захарченко повинен забезпечувати оперативне реагування на порушення законів з питань свободи слова й захисту прав журналістів. Генеральному прокурору В. Пшонці запропоновано посилити нагляд за додержанням цих законів.

Керівники відомств мають щомісяця до 10 числа інформувати Президента про стан виконання доручення (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua)*). – 2013. – 1.07).

3 липня 2013 р. Президент України В. Янукович здійснить робочий візит до Республіки Польща (м. Вісла) на запрошення президента цієї країни Б. Коморовського.

Глава держави візьме участь у роботі саміту президентів країн Вишеградської четвірки (Польщі, Словаччини, Угорщини й Чехії), який відбудеться в рамках завершення головування Республіки Польща в цьому об'єднанні.

Під час запланованих переговорів пріоритетну увагу буде приділено темі європейської інтеграції України, передусім підготовці до укладення Угоди про асоціацію з Європейським Союзом. На порядку денному також питання ширшого залучення України до спільних заходів країн Вишеградської четвірки з метою активізації співробітництва країн регіону в різних сферах спільних інтересів (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua)*). – 2013. – 1.07).

Президент України В. Янукович вніс на розгляд Верховної Ради проект закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо скорочення кількості документів дозвільного характеру». Законопроект зареєстрований у парламенті як невідкладний.

Документ передбачає скасування значної частини дозволів, зокрема у сфері поводження з відходами та агрохімікатами, зберігання зерна, використання водних ресурсів, ввезення радіоелектронних засобів загального користування.

Проектом закону також передбачено обмежити сферу дії і збільшити термін дії окремих дозволів, встановити можливість провадження господарської діяльності на підставі подання декларації без отримання документа дозвільного характеру. Такі зміни стосуються дозволів у ветеринарній сфері, викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря.

Крім того, передбачається установити процедуру, за якою дозвільний орган, що оформляє документ дозвільного характеру, здійснює всі необхідні дії щодо одержання погоджень, висновків та інших документів, необхідних для його видачі, без залучення суб'єкта господарювання. Підприємці будуть звільнені від обов'язку витратити час на узгодження з чиновниками документів на провадження своєї діяльності.

До того ж лише суд прийматиме рішення щодо анулювання документа дозвільного характеру з підстав недостовірних даних, поданих для отримання цього дозволу.

Президент послідовно проводить політику, спрямовану на усунення надмірного державного регулювання господарської діяльності, усунення бар'єрів у веденні бізнесу. Цей законопроект є наступним кроком у цьому напрямі після підписання главою держави закону щодо обмеження повноважень контролюючих органів (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua)*). – 2013. – 1.07).

Президент України В. Янукович звернувся до Верховної Ради з проханням розглянути як невідкладний проект закону

України «Про внесення зміни до статті 18 Закону України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми»». Про це повідомив глава Адміністрації Президента України С. Львовчкін.

Проект цього закону був підготовлений і внесений Кабінетом Міністрів на виконання одного із завдань, визначених у соціальних ініціативах Президента «Діти – майбутнє України», підкреслив С. Львовчкін.

Вказаним проектом пропонується удосконалити систему державної підтримки дітей-інвалідів, які є дітьми-сиротами, і дітей, позбавлених батьківського піклування, над якими встановлено опіку чи піклування, шляхом встановлення розміру державної допомоги на вказаних дітей-сиріт на рівні двох прожиткових мінімумів незалежно від отриманої державної соціальної допомоги як дитини-інваліда.

Прийняття вказаного законопроекту сприятиме підвищенню соціального захисту й матеріального становища дітей-інвалідів та інвалідів з дитинства, які є дітьми-сиротами, і дітей, позбавлених батьківського піклування, над якими встановлено опіку чи піклування.

Після набрання чинності законом України «Про внесення зміни до статті 18 Закону України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми»» 1612 дітей-інвалідів, які є дітьми-сиротами, і дітей, позбавлених батьківського піклування, над якими встановлено опіку чи піклування, отримуватимуть відповідну державну допомогу, збільшену на 894 грн (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua).* – 2013. – 1.07).

Президент України В. Янукович привітав хліборобів Миколаївщини з намолотом першого мільйона тонн зерна урожаю 2013 р. «Переконалий, що ваша відданість хліборобській справі, наполегливість у праці завжди слугуватимуть зростанню добробуту нашого народу», – ідеться у вітанні глави держави.

Президент побажав хліборобам міцного здоров'я, щастя і нових трудових звершень задля процвітання України

(Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua). – 2013. – 1.07).

Прем'єр-міністр України М. Азаров привітав громадян України з Днем Конституції України. «Послідовно та мужньо крізь віки йшов до цього визначного дня Український народ, і сьогодні ми маємо згадати всіх визначних державотворців від В. Великого, Ярослава Мудрого, Богдана Хмельницького, Пилипа Орлика до наших сучасників, котрі працювали і працюють над розбудовою української державності.

Конституція 1996 р. стала точкою відліку нової епохи, заклала підвалини економічних, соціальних і духовних перетворень, і вже наступного року її ровесники отримують право голосу, тобто можливість будувати таку державу, у якій жити їм і їх нащадкам.

Для успішного поступу в світовому цивілізаційному процесі нам усім потрібні підвищена відповідальність, самовіддана праця заради однієї мети – процвітання України як європейської держави.

Вірю, Конституція може згуртувати всі покоління в переконанні, що Батьківщина починається з кожного і від кожного з нас залежить побудова гармонійного суспільства для всебічного розвитку людини.

Переконаний, що ніхто не пошкодує заради цього ні сил, ні таланту, ні енергії.

Бажаю Вам миру та злагоди на відповідальному шляху розбудови нашої державності!» – ідеться в привітанні глави уряду (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua). – 2013. – 28.06.*)

Прем'єр-міністр України М. Азаров з нагоди Дня Конституції взяв участь у церемонії покладання квітів до пам'ятників Т. Шевченку й М. Грушевському.

Також в урочистостях взяли участь урядовці, народні депутати, представники київської влади, громадськість (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua). – 2013. – 28.06.*)

Прийнято урядову постанову щодо зміни методики розрахунку ліцензійного збору для мовників.

На урядовому засіданні 26 червня було прийнято Постанову «Про внесення зміни до Методики розрахунків розмірів ліцензійного збору за видачу або продовження строку дії ліцензії на мовлення, ліцензії провайдера програмної послуги, визначення розміру плати за переоформлення ліцензії та видачу дубліката ліцензії на мовлення, ліцензії провайдера програмної послуги», розроблену Держкомтелерадіо.

Напередодні – у березні цього року – слухність запропонованих комітетом змін відзначила громадська рада при відомстві.

Реалізація акта дасть змогу в умовах переходу від аналогового до цифрового формату мовлення зменшувати розмір ліцензійного збору за продовження терміну дії ліцензії на аналогове мовлення залежно від фактичного часу чинності ліцензії.

Таким чином, якщо на дату прийняття Нацрадою з питань телебачення і радіомовлення рішення про продовження терміну дії ліцензії на аналогове мовлення термін, який обчислюється з моменту прийняття такого рішення до моменту повного переходу на цифрове мовлення, менший, ніж мінімальний термін дії ліцензії, розмір збору за продовження ліцензії на аналогове мовлення зменшується на 70 %.

Зазначені заходи створять сприятливі умови для провадження діяльності у сфері телемовлення, переконані в Держкомтелерадіо (*Урядовий портал (www.kmi.gov.ua). – 2013. – 1.07*).

Кабінет Міністрів вніс зміни у дод. 2 і 3 Державної цільової науково-технічної програми «Розробка і впровадження енергозберігаючих світлодіодних джерел світла та освітлювальних систем на їх основі». Відповідну постанову уряд прийняв 26 червня 2013 р.

Голова Державного агентства з питань науки, інновацій та інформатизації України В. Семиноженко, який доповідав на засіданні уряду, зазначив, що проект постанови

Держінформнауки розробляло у співпраці з НАН України. Зокрема, з метою подальшого впровадження енергозберігаючої світлодіодної освітлювальної техніки на цілісних господарських комплексах, муніципальних об'єктах Національна академія наук України визначена відповідальною за реалізацію ряду заходів, передбачених зазначеною Держпрограмою.

За словами В. Семиноженка, прийнята постанова дасть змогу реалізувати проекти із впровадження світлодіодних систем на основі світлодіодів вітчизняного виробництва, енергоспоживання яких у 8–10 разів менше порівняно з лампами розжарювання, а термін служби – понад 50 тис. год. «Реалізація прийнятих норм дасть змогу заощадити, починаючи з 2014 р., не менше 500 млн кВт/год електроенергії і подвоювати цю величину в кожному наступному році. Це забезпечить економію коштів від зменшення витрат на електроенергію близько 250 млн грн у 2014 р. та до 2 млрд грн у 2020 р. при вартості електроенергії 0,5 грн за кВт/год», – наголосив голова Держінформнауки.

Разом з цим він додав, що це дасть змогу задіяти нові робочі місця в машинобудуванні, хімічній та електронній промисловості (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua). – 2013. – 1.07).*

Кабінет Міністрів України на своєму засіданні 26 червня схвалив проект закону України «Про внесення зміни до пункту 9 розділу II “Прикінцеві положення” Закону України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України”».

Основною метою розробленого Міненерговугілля проекту закону є приведення законодавства України у відповідність до законодавства Європейського Союзу. Проектом закону пропонується відмінити застосування вивізного (експортного) мита під час оформлення експорту енергопродуктів (газ, природний газ у газоподібному стані, природний газ в скрапленому стані та ін.) до країн-членів Енергетичного співтовариства (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua). – 2013. – 27.06).*

Співпраця України з Організацією економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) є важливим інструментом для оцінки конкурентних переваг національної економіки. На цьому акцентував увагу міністр економічного розвитку і торгівлі України І. Прасолов під час конференції міністрів країн Євразії та ОЕСР, яка відбувалася в Польщі 27–28 червня.

І. Прасолов зазначив, що для обговорення актуальних питань двостороннього співробітництва регулярно збирається Координаційна рада зі зв'язків з ОЕСР.

Крім того, затверджено План дій з поглиблення співпраці між Україною та Організацією економічного співробітництва та розвитку на 2013–2016 рр. Документ передбачає проведення постійних консультацій з країнами-членами ОЕСР; приєднання до пріоритетних для України комітетів, робочих груп та інших робочих органів організації, проведення досліджень у різних сферах економічної діяльності України тощо.

З 2009 р. здійснюється співпраця Мінекономрозвитку з ОЕСР у рамках виконання проекту «Стратегія секторної конкурентоспроможності для України». Реалізація проекту сприяє покращенню ділового та інвестиційного клімату в Україні та підвищенню конкурентоспроможності.

З березня почалася третя фаза реалізації проекту, розрахована на два роки. За цей час розпочнуться активні кроки щодо застосування на практиці рекомендацій ОЕСР, які спрямовані на вдосконалення державної політики у вибраних секторах економіки (агропромисловий комплекс, виробництво альтернативних джерел енергії на основі біомаси, громадянське літакобудування), а також на поліпшення інвестиційної привабливості цих секторів для іноземних інвесторів (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua). – 2013. – 1.07.*)

1 липня міністр закордонних справ України Л. Кожара прийняв Надзвичайного і Повноважного Посла Республіки Сінгапур в Україні (з резиденцією в м. Сінгапур)

Саймона Де Круза. Під час зустрічі співрозмовники обговорили сучасний стан і перспективи розвитку двостороннього співробітництва. Окрема увага була приділена обміну думками щодо необхідності подальшої підтримки сталого політичного діалогу на усіх рівнях, а також активізації і посилення економічної взаємодії між двома країнами (*Урядовий портал (www.kmi.gov.ua)*. – 2013. – 1.07).

Україна й Росія домовилися про підготовку конкретних пропозицій щодо сервісного обслуговування АЕС, споруджених за російськими проектами, в Угорщині, Болгарії, Ірані та інших країнах. Про це заявив міністр енергетики та вугільної промисловості Е. Ставицький під час зустрічі з генеральним директором Держкорпорації «Росатом» С. Кірієнком, повідомляє прес-служба міністерства.

Крім того, міністр заявив про позитивну роботу російсько-української робочої групи зі співробітництва в галузі спорудження та експлуатації АЕС в третіх країнах. Ідеться, зокрема, про підготовку конкретних пропозицій щодо сервісного обслуговування АЕС, споруджених за російськими проектами, в Угорщині, Болгарії, Ірані та інших країнах, а також спільні інжинірингові послуги, послуги з проектування АЕС і спільне виробництво обладнання для АЕС.

Як зазначається, сторони звернули особливу увагу на необхідність активізації роботи з будівництва енергоблоків № 3 і № 4 Хмельницької АЕС, і насамперед організації його фінансування відповідно до досягнутих сторонами домовленостей (*Економічна правда (www.epravda.com.ua)*. – 2013. – 30.06).

Україна и Турция готовятся к заседанию Стратегического совета высокого уровня.

Действующий председатель ОБСЕ, министр иностранных дел Украины Л. Кожара обсудил со своим турецким коллегой А. Давутоглу вопросы подготовки очередного заседания Стратегического совета высокого уровня под совместным предсе-

дательством Президента Украины В. Януковича и премьер-министра Турции Реджепа Тайипа Эрдогана.

Как сообщили в департаменте информационной политики МИД Украины, об этом шла речь во время второго заседания двусторонней Группы стратегического планирования, которое состоялось под совместным председательством министров иностранных дел двух стран в Анкаре.

Министры договорились подготовить к подписанию План действий двустороннего сотрудничества на 2014–2015 гг., а также ряд других украинско-турецких документов.

Кроме того, планируется провести очередные заседания ряда совместных институциональных механизмов, которые должны подготовить повестку дня заседания Стратегического совета.

Также участники заседания обсудили весь спектр вопросов украинско-турецкого стратегического партнерства, в частности перспективы развития взаимодействия в таких сферах, как политический диалог, развитие договорно-правовой базы двусторонних отношений, торгово-экономические взаимоотношения, сотрудничество в областях обороны, энергетики, транспорта и консульских отношений, а также взаимодействие в культурно-гуманитарной сфере (*Електронні Вісті* (<http://elvisti.com>). – 2013. – 29.06).

ПОЛІТИКА

С 1 июля председательство в Европейском Союзе на ближайший полгода переходит к Литве.

Во время председательства в ЕС Вильнюс намерен расставить собственные акценты. Основными темами он определил следующие: энергетика, развитие стран балтийского региона и контроль внешних границ ЕС. Кроме того, Литва будет добиваться усиления сотрудничества с восточными соседями Европейского Союза: Украиной, Грузией, Арменией и – в долгосрочной перспективе – Беларусью. В конце ноября Вильнюс соберет эти страны на саммите участников программы ЕС «Восточное партнерство». Успехом для Литвы стало бы

подписание в ходе саммита Соглашения об ассоциации между ЕС и Украиной (*Електронні Вісти* (<http://elvisti.com>). – 2013. – 1.07).

Президент Б. Коморовський вважає, що Україна демонструє тенденцію до прискорення реформ і змін в законодавстві, у тому числі в законі про вибори, які сприятимуть підписанню Угоди про асоціацію з ЄС у листопаді цього року у Вільнюсі. Про це повідомляє сайт президента Польщі, передає УНН.

Він вказав на «ряд реформ і змін до законодавства, наприклад реформи виборчої системи та прокуратури». «Як можна бачити, в Україні спостерігається чітка тенденція прискорення роботи над законами, які можуть бути піддані схваленню ЄС щодо підписання Угоди про асоціацію», – сказав Б. Коморовський. Він зазначив, що є ще багато часу до саміту Східного партнерства у Вільнюсі, під час якого Угода про асоціацію між Україною та ЄС буде підписана.

Рішення про те, чи виконує Україна умови для підписання Угоди, Рада ЄС, уряди держав-членів повідомлять, імовірно, у вересні (*Українські Національні Новини* (<http://www.unn.com.ua>). – 2013. – 1.07).

1 июля вступило в силу соглашение с Евросоюзом об упрощенном порядке выдачи виз для граждан Украины.

Стороны в Брюсселе 15 мая обменялись официальными уведомлениями о завершении всех процедур, необходимых для вступления в силу этого документа.

Европарламент ратифицировал соглашение об упрощении порядка выдачи виз с Украиной 18 апреля. Совет министров утвердил его 13 мая. Верховная Рада Украины ратифицировала соглашение 22 марта 2013 г.

Согласно положениям соглашения, расширяются категории граждан Украины, имеющие право на упрощенное оформление бесплатных и многоразовых виз. К ним, помимо прочего,

будут относиться представители организаций гражданского общества или молодые люди, которые принимают участие в мероприятиях, организованных неприбыльными организациями.

Также совершенствуется порядок оформления виз для журналистов, определяются четкие сроки действия многократных виз (пять лет), устанавливается возможность срочного оформления виз (в течение трех суток) лицам, проживающим на значительном расстоянии от места подачи визового ходатайства (при условии уплаты срочного консульского сбора – 70 евро), вводится безвизовый режим поездок для граждан Украины, которые пользуются биометрическими служебными паспортами (*Минфин.com.ua* (<http://minfin.com.ua>). – 2013. – 1.07).

На ближайшем съезде Социалистической партии Украины (СПУ), который состоится 6 июля, партию попытается возглавить В. Семенюк-Самсоненко, сообщает газета «Взгляд» со ссылкой на источник.

«В СПУ наметилась борьба за власть. Нынешнего главу П. Устенко выбрали потому, что тот пообещал финансирование партии, но денег партийцы так и не увидели», – сказал источник. Он предположил, что В. Семенюк-Самсоненко может привлечь в партию деньги главы общественного движения «Украинский выбор» В. Медведчука. «У нее есть организация “Союз женщин Украины “За будущее детей”, которая вошла в “Украинский выбор” В. Медведчука. Возможно, через этот канал она и наладила отношения с В. Медведчуком», – сказал источник.

Вместе с тем источник не исключил, что к руководству СПУ может вернуться А. Мороз. «А. Мороз сохраняет свое влияние в партии (официальная должность в СПУ – лидер партии) и в свои 69 лет не желает уходить на пенсию. Он может вернуться на должность главы СПУ», – сказал источник.

Официально в партии опровергают информацию о возможном финансировании СПУ В. Медведчуком. «Мне, как председателю партии, ничего неизвестно о планах В. Медведчука. До сегодняшнего дня никаких предложений от него мне не

поступало», – заявил глава СПУ П. Устенко. При этом он подтвердил участие общественной организации В. Семенюк-Самсоненко в «Украинском выборе». «Это ее личное дело», – сказал политик.

Сама В. Семенюк-Самсоненко категорически отрицает, что намеревается возглавить СПУ (*Четверта Влада* (<http://4vlada.net>). – 2013. – 1.07).

В. Кличко во время встреч в Париже с французскими политиками рассказал о цивилизационном выборе Украины.

Лидер оппозиции отметил, что Соглашение об ассоциации с ЕС является стратегическим и цивилизационным выбором Украины, возможностью ее превращения в современное демократическое государство с высоко развитой экономикой и социальными стандартами. В. Кличко выразил желание, чтобы Соглашение об ассоциации между сторонами было подписано в этом году. Но цель останется недостижимой, если власти Украины не выполнят условий ЕС, поэтому УДАР настаивает на их безусловном выполнении.

Также политик отметил, что в Европе существуют различные мнения по поводу подписания Соглашения об ассоциации, но нужно мыслить стратегически, и присоединение к европейскому сообществу даст возможность Украине реализовать все необходимые реформы. Оппозиция жмет на власть по выполнению таких условий ЕС, как освобождение Ю. Тимошенко, и есть надежда, что власть выполнит необходимые условия.

В ходе визита во Францию В. Кличко присутствовал на заседании французского парламента (*УРА-Информ* (<http://ura-inform.com>). – 2013. – 26.06).

Заявления о недопустимости баллотироваться на президентских выборах лицам с судимостью говорят об опасениях по поводу возможного участия в избирательной кампании Ю. Тимошенко. Об этом заявил «Взгляду» директор Центра прикладных политических исследований «Пента» В. Фесенко.

Так он прокомментировал заявление нардепа от УДАРа В. Карпунцова, высказавшего мнение о том, что гражданин Украины, имеющий судимость, не должен иметь право баллотироваться в президенты.

Напомним, что В. Карпунцов заявил: «Странно, что мы этот вопрос обсуждаем. Как это, судимый человек может быть на высшем посту? А откуда управлять, из тюрьмы? Каким образом? Вообще это словоблудие в данном случае, не может быть такого в демократическом государстве». В. Фесенко считает, что эти слова были адресованы экс-премьер-министру Ю. Тимошенко, отбывающей семилетнее заключение за превышение власти.

Лидер УДАРа В. Кличко, по его оценке, конкурирует с Ю. Тимошенко на оппозиционном поле. «В. Кличко претендует на статус первого номера в оппозиции. Но наиболее авторитетным человеком здесь неформально считается Ю. Тимошенко при всей сложности отношения оппозиционеров к ней. Пока у Ю. Тимошенко остается хоть малейший шанс участвовать в президентской кампании, она будет считаться конкурентом для В. Кличко», – считает эксперт.

«В УДАРе приходится учитывать хотя и маловероятное, но теоретически возможное участие Ю. Тимошенко в выборах. А экс-преьера могут освободить, например, по амнистии или помиловать. Именно из-за Ю. Тимошенко спор насчет баллотирования лиц с судимостью, вообще-то относящийся к области права, приобретает политическую актуальность», – подчеркнул В. Фесенко.

Заметим, что ст. 103 Конституции Украины не запрещает лицам с судимостью баллотироваться в президенты. Там, в частности, говорится: «Президентом Украины может быть избран гражданин Украины, который достиг 35 лет, имеет право голоса, проживает в Украине на протяжении 10 последних перед днем выборов лет и владеет государственным языком».

А в ст. 9 Закона Украины «О выборах Президента Украины» сказано: «Не может быть выдвинут кандидатом на пост Президента Украины гражданин, имеющий судимость за совершение умышленного преступления, если эта судимость не

погашена и не снята в установленном законом порядке» (*Четверта Влада* (<http://4vlada.net>). – 2013. – 1.07).

Намерения ВО «Свобода» добиваться отмены автономного статуса Крыма деструктивны и являются попытками раскачать социально-политическую ситуацию на полуострове, заявляет председатель Совета министров Крыма А. Могилев.

«Подобные заявления вызывают глубокое сожаление и являются примером политической безграмотности и безответственности. Крым – это неотъемлемая часть Украины, а статус автономии свидетельство особого значения этого региона, как одного из геостратегических центров нашего государства и в целом всего Причерноморья», – сказал А. Могилев, комментируя заявление народного депутата от ВО «Свобода» И. Швайки о необходимости придать Крыму статус области.

«...Хочу напомнить, что автономия играет важнейшую роль в сохранении межнационального согласия на полуострове. Поэтому политики должны понимать меру личной ответственности, делая подобные популистские высказывания. Так называемая забота “свободовцев” о гражданах и национальных интересах государства на деле не имеет с этим ничего общего», – подчеркнул глава крымского правительства.

Он также выразил уверенность, что подобные намерения никогда не найдут поддержки у крымчан. «Крым – это не площадка для самопиара, провокаций и получения политических дивидендов. Я полагаю, что народным депутатам от ВО “Свобода” лучше сосредоточиться на парламентской работе и не касаться тем, в которых они не смыслят ровным счетом ничего. А если кто-то хочет руками ВО “Свобода” реализовать сценарий вмешательства во внутренние дела нашей страны, то это никому не удастся», – заявил А. Могилев.

Накануне И. Швайка в интервью заявил о том, что ВО «Свобода» намерена добиваться проведения всеукраинского референдума об отмене автономного статуса Крыма и специального статуса Севастополя. По его мнению, Крым должен стать

Таврической областью (*Четверта Влада* (<http://4vlada.net>)).
– 2013. – 28.06).

Ю. Луценко пропонує «план перезавантаження» правоохоронної і судової систем України під назвою «Напалм». Про це він написав у своєму Facebook після того, як Києво-Святошинський суд відхилив його клопотання на бездіяльність ГПУ в притягненні винних за незаконний арешт Ю. Луценка.

«Цей позов був потрібен лише для того, щоб юридично довести факт відсутності права на захист в Україні не тільки обвинуваченого (як це було в моїй кримінальній справі), але й потерпілого, котрий отримав цей статус завдяки рішенням Європейського суду», – зазначив політик, для якого рішення не стало несподіванкою.

Він наголошує, що «навіть при наявності обов'язкового для виконання на території України рішення Євросуду, при пильній увазі всіх євроінституцій українська правоохоронна та судова системи не працюють» і «лише косметичними змінами чи кадровими перестановками ситуацію змінити неможливо».

Відтак він пропонує:

1. Ліквідувати Генпрокуратуру, Міністерство внутрішніх справ і суди для їх реорганізації.

2. Прийняти у Верховній Раді пакет європейських законів, що регулював би цю систему.

3. Провести люстрацію слідчих, прокурорів і суддів, причетних до порушення прав українців, що визнано Євросудом (понад 1 тис. справ).

4. Набрати новий персонал через детектор брехні (практика ЦРУ, ФБР, вітчизняних банків), надати право новим керівникам структурних підрозділів перевіряти через детектор підлеглих при розгляді обґрунтованих скарг.

5. Запровадити обов'язкову згоду нових службовців на право провокації хабара щодо них (грузинський досвід) і зобов'язати їх щорічно декларувати доходи і видатки своїх сімей.

Політик переконаний, що його система не знищить професійного ядра міліції. Він також уточнює, що не зробив такої реформи, будучи міністром внутрішніх справ, бо «зробити це без нових законів і в окремому відомстві неможливо» (*Українська правда* (www.pravda.com.ua). – 2013. – 1.07).

ЕКОНОМІКА

Україна в січні – травні 2013 р. скоротила імпорт газу порівняно з аналогічним періодом 2012 р. на 26,8 % – до 9,379 млрд куб. м. Про це повідомляється у звіті Міністерства енергетики та вугільної промисловості.

За даними Міненерговугілля, у травні 2013 р. імпорт газу зменшився порівняно з травнем 2012 р. більше ніж у два рази – до 0,82 млрд куб. м.

Як повідомлялося раніше, Кабмін затвердив прогнозний баланс надходження і розподілу природного газу в Україні на 2013 р. з обсягом імпорту 27,3 млрд куб. м.

Надходження газу в поточному році від російського газового монополіста компанії «Газпром» становитимуть 18 млрд куб. м, від компанії Ostchem, підконтрольної українському бізнесменові Д. Фірташу, – 8 млрд куб. м, від німецького газового трейдера RWE Supply&Trading – 1,3 млрд куб. м.

За підсумками 2012 р. Україна скоротила імпорт газу порівняно з 2011 р. на 26,5 % – до 32,939 млрд куб. м (*Економічна правда* (www.epravda.com.ua). – 2013. – 1.07).

З 1 липня 2013 р. функції з реєстрації юридичних осіб і фізичних осіб-підприємців передано до Державної реєстраційної служби. Про це заявив голова Укрдержреєстру Д. Ворона, повідомляє прес-служба.

«Сьогодні ми робимо дуже важливий крок до запровадження в нашій державі єдиних стандартів реєстрації бізнесу з відповідним контролем якості роботи державних реєстраторів і термінів реєстрації», – зазначив чиновник.

За його словами, більшість державних реєстраторів розміщуються у тих самих приміщеннях, де їх звикли бачити люди. Проте паралельно протягом двох-трьох місяців буде йти пошук нових більш комфортних приміщень для реєстрації.

З початку року в Україні зареєстровано понад 100 тис. суб'єктів господарської діяльності. Також сьогодні бізнес можна зареєструвати за допомогою мережі Інтернет. «Зараз працює спеціальний реєстраційний веб-портал, за допомогою якого кожен охочий, маючи ключ електронного цифрового підпису, може зареєструвати свій бізнес за допомогою Інтернету», – сказав Д. Ворона (*Економічна правда* (www.epravda.com.ua). – 2013. – 1.07).

«Газпром» больше не будет авансировать транзит газа через территорию Украины. Об этом заявил глава российского газового холдинга А. Миллер на пресс-конференции.

«Мы выдали последний аванс в 1 млрд дол., этого хватит до 1 января 2015 г., и больше мы авансировать транзит не будем», – сказал А. Миллер. Накануне «Газпром» сообщил, что предоставит «Нефтегазу» аванс в размере 1 млрд дол. на закупку газа для закачки в подземные хранилища, наполнение которых необходимо для обеспечения бесперебойного транзита российского «голубого топлива» в Европу в зимний период.

По словам А. Миллера, «Газпром» ранее достиг с украинскими коллегами договоренности в отношении того, что дальше даты 1 января 2015 г. российская компания авансировать Украину в счет оплаты за транзит не будет.

Он также заявил, что Украина не имеет права распоряжаться российским газом в трубе, организовав виртуальный реверс. «Что касается реверса, есть договор на транзит. Украина не имеет права распоряжаться российским газом в трубе на территории Украины как своим, поэтому любой виртуальный реверс является противозаконным. И именно исходя из этого мы анализируем, складываем ситуацию и по результатам этой работы будем соответствующим образом дальше действовать и предпринимать соответствующие меры, если шаги Украины

будут противозаконными и противоречить тем договорам, которые у нас с ними заключены», – сказал А. Миллер.

«Что касается закупки российского газа, то в контракте есть условие “бери или плати”, это обязательство распространяется на “Нефтегаз Украины”, и в дальнейшем “Газпром” будем взаимодействовать с этой компанией, исходя, в частности, из этого положения контракта», – добавил он (*Finance.ua* (<http://news.finance.ua>). – 2013. – 1.07).

«Газпром» никогда не будет хранить газ в украинских подземных хранилищах. Об этом глава «Газпрома» А. Миллер заявил на пресс-конференции в Москве по итогам годового собрания акционеров компании, отвечая на вопрос о его позиции относительно планов Украины создать энергетический хаб.

«Украина может любые проекты в энергетической газовой сфере предлагать зарубежным партнерам, но я хочу сказать об опыте “Газпрома”. Украина говорит, что в ее хранилищах можно было бы хранить газ – закачивать его летом и продавать зимой. У “Газпрома” есть опыт закачки газа в ПХГ Украины – опыт сугубо негативный. Мы для себя приняли очень жесткое решение на основании этого печального непростого опыта: никогда, ни при каких условиях не закачивать газ в ПХГ Украины, какие бы условия наши украинские друзья нам не предлагали. Мы на сегодняшний день газ в ПХГ Украины не закачиваем и закачивать не будем», – сказал А. Миллер (*Минфин.com.ua* (<http://minfin.com.ua>). – 2013. – 29.06).

В Украине стремительно растет рынок онлайн-торговли. Интернет-торговля вырывается в лидеры украинской экономики по темпам роста. За минувший год ее объем увеличился на 45 %. Всего в стране работают около 8 тыс. онлайн-магазинов, причем 300 крупнейших из них занимают до 80 % рынка.

Так называемая электронная коммерция – e-commerce, торговля товарами через интернет – самая успешно растущая от-

расль в стране. Особенно бойко в сети распродают бытовая техника, одежда и книги: в сегменте бытовой техники и электроники каждая восьмая покупка в Украине – виртуальная.

Так, по подсчетам финансовой компании Fintime, оборот отечественного рынка интернет-торговли в 2012 г. достиг 1,6 млрд дол., почти втрое превысив показатели четырехлетней давности. Только за минувший год объем рынка увеличился на 45 %, тогда как рост производства еще одной динамичной отрасли, агропромышленного комплекса, составил 10 %, а взлет IT-сектора, до сих пор росшего на 25 % в год, замедлился до 2,9 %.

Впрочем рост рынка e-commerce – тенденция общемировая. По данным международной компании eMarketer, занимающейся исследованиями цифрового маркетинга, мировой объем интернет-продаж в прошлом году впервые превысил 1 трлн дол. Еще в 2007 г. онлайн-торговля давала вдвое меньший оборот – 500 млрд дол.

«Рынок e-commerce будет отвоевывать покупателей у традиционной торговли еще как минимум десять лет и захватит львиную долю всей торговли в Украине», – прогнозирует президент компании «Интернет инвест» А. Ольшанский (*Минфин.com.ua* (<http://minfin.com.ua>)). – 2013. – 1.07).

Реальные располагаемые доходы населения Украины (с учетом ценового фактора) в I квартале 2013 г. возросли на 7,6 % по сравнению с аналогичным периодом 2012 г., сообщила Государственная служба статистики.

Располагаемые доходы населения, которые могли быть использованы на приобретение товаров и оплату услуг, в январе – марте возросли на 7,1 % – до 239,7 млрд грн. Номинальные доходы населения по сравнению с аналогичным периодом прошлого года увеличились на 7 %.

Таким образом, располагаемый доход в расчете на душу населения за указанный период составил 5264,4 грн, или 7,3 % показателя первого квартала 2012 г.

В то же время расходы населения в январе – марте возросли на 6,6 %. Прирост сбережений равнялся 15,4 млрд грн.

Напомним, что согласно данным мониторинга компании GfK Ukraine потребительские настроения в Украине в мае по сравнению с апрелем ухудшились на 3,2 пункта – до 83,1 пункта из 100 возможных (*Корреспондент.net* (<http://korrespondent.net>). – 2013. – 1.07).

Крупнейшая украинская сеть гипермаркетов стройматериалов «Эпицентр» выходит в Россию. Об этом пишет издание «Коммерсантъ-Украина» со ссылкой на одного из менеджеров компании.

«Мы планируем развиваться самостоятельно – без локальных партнеров. Магазины будут открыты в Москве и городах-миллионниках», – рассказал источник издания в «Эпицентре». В одной из российских консалтинговых компаний подтвердили, что получили запрос от «Эпицентра» на поиск площадок в районе МКАДа (Московская кольцевая автомобильная дорога) для строительства торгового центра или готового объекта для покупки.

«Эпицентр» интересуется участками около 10 га, но готов также рассматривать варианты от 45 тыс. кв. м», – уточнил собеседник издания.

На сегодняшний день «Эпицентр» рассматривает пять земельных участков в Москве, а строительство первого гипермаркета начнется предположительно в феврале – марте 2014 г., утверждает собеседник газеты в компании. Всего в течение 10-ти лет собственники сети планируют инвестировать порядка 1,5 млрд дол. в строительство примерно 20 магазинов. Общая площадь торговых точек – 30–80 тыс. кв. м (*Левый берег* (<http://lb.ua>). – 2013. – 1.07).

По данным НБУ, в Украину поступает меньше иностранной валюты, чем раньше.

В мае профицит платежного баланса Украины сократился почти в два раза. Поступление иностранной валюты в страну уменьшилось почти вдвое по сравнению с апрелем. Об этом

говорится в сообщении Национального банка Украины, размещенном на официальном сайте регулятора.

Согласно сообщению, дефицит текущего счета в мае сократился до 208 млн дол. по сравнению с 1,2 млрд дол. в мае 2012 г. В Нацбанке также отмечают, что снижение экономической активности в Украине и сокращения внешнего спроса обусловили падение объемов как импорта, так и экспорта. По подсчетам НБУ, экспорт товаров в мае снизился на 17,8 %.

Как пояснили в банке, снижение экспорта обусловили неблагоприятная внешняя конъюнктура. Снижение экспорта продукции АПК на 34,8 % во многом обусловлено высокой базой сравнения (рекордно высоким экспортом зерновых в мае 2012 г.). На объемы экспорта также, по мнению специалистов, повлияли снижение внешнего спроса на кукурузу и введение временных ограничений на экспорт зерновой продукции в Таможенный союз для нескольких украинских предприятий. Снижение экспорта продукции машиностроения (на 21,3 %) связано как с окончанием поставок железнодорожных вагонов в РФ, так и с общим снижением инвестиционной активности в экономике, отметили в Нацбанке. Регулятор также подсчитал, что импорт товаров в мае сократился на 31,2 % в годовом измерении – до 5,6 млрд дол. Это объясняется высокой базой сравнения. После внедрения правительством национальной программы энергосбережения и энергоэффективности доля энергоносителей в импорте начала постепенно снижаться. Импорт продукции машиностроения также сократился на 39,5 %.

В мае также наблюдалось сокращение потребительского импорта. Впервые с начала прошлого года снизились поставки продовольственных товаров и ускорились темпы падения импорта промышленных товаров, отметили в НБУ (*УРА-Информ* (<http://ura-inform.com>)). – 2013. – 1.07).

Уже в 16 регионах Украины приступили до жнив. Наразі аграрії збирають ранні зернові й зернобобові культури, зокрема озимий ячмінь і пшеницю, а також ярий ячмінь і горох. На

сьогодні сільгоспвиробники намолотили майже 6 млн т збіжжя. Про це повідомив міністр аграрної політики та продовольства М. Присяжнюк.

«На сьогодні вже зібрано майже 6 млн т зерна нового врожаю. Мільйонний рубіж уже подолали в Одеській і Миколаївській областях. В усіх регіонах, де зараз жнивуть, спостерігається висока врожайність. Так, якщо в минулому році вона була на рівні 17 ц з 1 га, то в цьому – 24. Найвище зерно з 1 га збирають у Черкаській і Полтавській областях – понад 39 ц», – заявив міністр.

Так, аграрії вже намолотили 3,4 млн т озимої пшениці, 2,2 млн т озимого ячменю, 186 тис. т ярого ячменю і 71 тис. т гороху. Також триває збір озимого ріпаку, якого вже намолотили 311 тис. т.

М. Присяжнюк також зазначив, що в усіх регіонах здійснюється заходи по догляду за посівами. «Аграрії на 105 % від потреби забезпечені засобами захисту рослин. Тож їх активно використовують для захисту сільськогосподарських культур від бур'янів, хвороб і шкідників», – підсумував міністр.

Нагадаємо, що вже затверджено графік робочих поїздок М. Присяжнюка по регіонам, де він особисто контролюватиме перебіг збору врожаю (*Урядовий портал* (www.kmu.gov.ua). – 2013. – 1.07).

У травні поточного року українським шахтарям нарахували 738 млн 100 тис. заробітної плати. Про це говорять фактичні дані інформаційно-аналітичного звіту Міненерговугілля, повідомляє УНН.

Згідно із нарахованою заробітною платою, нарахування до Пенсійного фонду і фондів соціального страхування становлять 549 млн 100 тис. грн. Фактично виплати заробітної плати шахтарям у травні 2013 р. становили 749 млн 100 тис. грн, відрахування до фондів, відповідно, 560 млн грн.

Як раніше повідомляв УНН, у квітні поточного року працівникам вугледобувних підприємств було нараховано 740 млн грн заробітної плати.

Нагадаємо, задля нарощування виробничих потужностей уряд України планує модернізувати найбільш ефективні шахти. Так, наразі тривають роботи з будівництва скіпового ствола на шахті ім. Бажанова, що входить до ДП «Макиїввугілля» (Донецька обл.) (*Українські Національні Новини* (<http://www.unn.com.ua>). – 2013. – 28.06).

ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СВІТОВИХ КРИЗОВИХ ТЕНДЕНЦІЙ

Международное рейтинговое агентство Fitch подтвердило долгосрочный рейтинг в иностранной и национальной валюте «В» Украины и изменило прогноз по рейтингам до негативного со стабильного.

«Пересмотр прогноза по рейтингу отражает вероятность того, что международные резервы уменьшатся в дальнейшем, так как у страны сложное расписание выплат внешнего долга до 2014 г., а также трудности в привлечении заимствований с международных рынков капитала», – поясняется в сообщении (*Електронні Вісти* (<http://elvisti.com>). – 2013. – 1.07).

Убыток банковской системы в мае в размере более 3 млрд грн оказался самым значительным за последние три года.

Как сообщается, семь месяцев подряд банковская система ежемесячно демонстрировала прибыльную деятельность, однако этот тренд резко прервался. В мае все банки страны суммарно получили убыток в размере 3,03 млрд грн, следует из обнародованных материалов Нацбанка. Последний раз система была убыточной еще в сентябре прошлого года, когда банки потеряли 118 млн грн.

Убыток больше, чем в мае этого года, банки получали три года назад – в апреле 2010 г. он составил 3,06 млрд грн, пишет издание.

В Нацбанке нынешний отрицательный результат объяснили «увеличением расходов банков в результате оценки

кредитных операций и формирования резервов под них». По данным НБУ, доля проблемных активов банков превышает 9 %, однако рейтинговые агентства оценивали ее в 40 %. Как сообщается, крупный убыток системы мог быть вызван финансовым результатом одного из банков, говорится в материале.

Напомним, прибыль банков Украины в январе – апреле 2013 г. составила 4,1 млрд грн, что в 2,3 раза больше показателя за аналогичный период 2012 г. (1,8 млрд грн).

По итогам 2012 г. банки получили прибыль в размере 4,899 млрд грн против 7,7 млрд грн убытка в 2011 г. (*Четверта Влада* (<http://4vlada.net>). – 2013. – 1.07).

В Украине уменьшилось количество экономически активного населения.

Количество экономически активного населения Украины в возрасте 15–70 лет в I квартале 2013 г. составило 21 млн 840,4 тыс. человек. Об этом сообщает Государственная служба статистики.

В I квартале 2012 г. численность экономически активного населения Украины составляла 21 млн 885,3 тыс. человек. Таким образом, в годовом измерении этот показатель уменьшился на 0,02 %.

Население трудоспособного возраста в I квартале 2013 г. составило 20 млн 426,4 тыс. человек (+0,04 %), старше трудоспособного возраста – 1 млн 414 тыс. человек (–8,5 %).

Уровень безработицы населения трудоспособного возраста по классификации Международной организации труда в среднем в I квартале 2013 г. составил 9,7 % (*Минфин.com.ua* (<http://minfin.com.ua>). – 2013. – 28.06).

Заборгованість населення України з оплати житлово-комунальних послуг зменшилась у травні 2013 р. порівняно з квітнем на 6,9 % і на кінець травня 2013 р. становила 11 млрд 966,9 млн грн, за даними Державної служби статистики, передає УНН.

Середній термін заборгованості населення за всі послуги становив 3,1 місяці. Зменшення заборгованості відбулося в усіх регіонах України.

У травні 2013 р. мали борг за три місяці й більше: за централізоване опалення і гаряче водопостачання – 28,7 % власників особових рахунків, утримання будинків і споруд та прибудинкових територій – 21,3 %, вивезення побутових відходів – 20,2 %, централізоване водопостачання і водовідведення – 18,8 %, газопостачання – 18,0 %.

У січні – травні 2013 р. з населенням було укладено 32,5 тис. договорів щодо погашення реструктуризованої заборгованості. Загальна сума, на яку було укладено договори в частині погашення реструктуризованої заборгованості, становила 109,0 млн грн, а сума внесених платежів з урахуванням довгострокових договорів – 69,9 млн грн. З початку дії постанови з погашення реструктуризованої заборгованості (липень 2003 р.) і до сьогодні було укладено 3 млн 191,9 тис. договорів на суму 2878,8 млн грн. Сума внесених платежів становила 2 млрд 010,1 млн грн (*Українські Національні Новини* (<http://www.unn.com.ua>). – 2013. – 1.07).

За підсумками двотижневого саміту влада Євросоюзу прийняла рішення про боротьбу з безробіттям і кредитування малого бізнесу. Про це заявив голова Європейської ради Х. ван Ромпей, передають «Вести економіка».

Як повідомляється, на боротьбу з безробіттям серед молоді буде виділено 8 млрд євро, причому більша частина фінансування припаде на перші два роки.

Також на саміті було прийнято рішення підтримати малі й середні підприємства. На них в ЄС припадає велика частина зайнятих трудових ресурсів. На фінансування підприємств буде виділено кошти з бюджету ЄС і кредити Європейського інвестиційного банку.

За словами Х. ван Ромпея, прийняті на саміті «заходи прямого впливу» (з молодіжної зайнятості й підтримки малого та середнього бізнесу) стали можливими завдяки тому, що

Євросоюзу вдалося відновити фінансову стабільність (*Економічна правда* (www.epravda.com.ua). – 2013. – 30.06).

Снижение рейтинга Кипра до «выборочного дефолта» международными рейтинговыми агентствами – это «временная мера технического характера», которая не означает, что правительство республики является банкротом. С таким заявлением выступил в эфире государственного радио министр финансов Республики Кипр Х. Георгиадис.

«Не надо волноваться и не надо думать, что наше государство – банкрот, – заверил министр. – Скорее всего, это временная мера технического характера, которая продлится до того момента, когда обмен облигаций завершится и появится подтверждение, что Кипр обеспечил свои финансовые потребности на ближайшие несколько лет».

Рейтинговое агентство Fitch Ratings сообщило о снижении долгосрочного рейтинга Кипра в национальной валюте до уровня «ограниченный дефолт», а затем и Standard & Poor's объявило о понижении долгосрочного суверенного рейтинга Кипра до уровня «выборочный дефолт». Оба агентства объяснили это решением правительства Кипра пролонгировать гособлигации внутреннего займа на общую сумму в 1 млрд евро, срок погашения которых приходится на период действия согласованной с международными кредиторами в лице ЕС и МВФ антикризисной программы (2013 – I квартал 2016). Причем значительные выплаты должны были быть сделаны уже в начале июля. В обмен власти предложили пять новых бондов под тот же процент, но со сроками погашения в 5–10 лет. Держателями этих облигаций являются в основном местные банки.

В заявлении также говорится, что «осуществляемая транзакция проводится в полном соответствии с ранее принятым страной обязательством о пролонгации гособлигаций на 1 млрд евро, держателями которых являются местные инвесторы, при сохранении купонной ставки и с длительными сроками погашения».

В связи с заявлением кредиторов Х. Георгиадис подчеркнул, что одобрение с их стороны действий правительства «является более важным, чем любое снижение рейтинга». Об этом сообщает ИТАР-ТАСС (*Електронні Вісти* (<http://elvisti.com>). – 2013. – 29.06).

В Китае в июне зафиксировано снижение деловой активности. В производственном секторе Китая в июне зафиксированы новые признаки слабости. Это может означать, что экономика во II квартале росла слабо, поскольку власти стараются сбалансировать экономику. Два индекса производственной активности оказались ниже майских уровней, но новых статданных, говорящих о слабости экономики, вероятно, недостаточно, чтобы убедить руководство Китая в необходимости дополнительного стимулирования.

Официальный индекс PMI от Статистического бюро КНП упал до 50,1 пункта в июне по сравнению с 50,8 пункта месяцем ранее. При этом индекс активности в промышленности от HSBC упал до 48,2 пункта по сравнению с 49,2 пункта в мае.

Значение индекса выше 50 пунктов указывает на рост активности в секторе, а если индекс менее 50 пунктов, то активность сокращается. Предварительное значение индекса PMI основывается на ответах 85–90 % опрошенных компаний. Всего в опросе участвуют более 420 производителей.

Снижение индексов связано с внезапным кризисом ликвидности в финансовой системе в начале прошлого месяца. При этом правительство Китая сообщило, что возможностей для стимулирования сегодня мало, так как необходимо сбалансировать экономику, которая сильно зависима от экспорта и инвестиций. Судя по всему, темпы роста экономики во II квартале будут весьма скромными, поскольку рост экспорта в мае резко замедлился.

Согласно официальным прогнозам темпы роста ВВП Китая в этом году должны составить 7,5 %. Ожидается, что основным драйвером роста станут инвестиции в инфраструктуру и потребление домашних хозяйств. Напомним, что Пекин

проводит программу по урбанизации, объем программы составляет 400 млрд юаней.

Однако продолжающийся кризис ликвидности на межбанковском рынке, а также его оценка со стороны китайского ЦБ заставили многих усомниться в том, что властям удастся достичь поставленной цели. Целый ряд крупных банков понизили свои ожидания по темпам роста ВВП Китая в 2013 г. до отметки в 7,4 %. Свои оценки пересмотрели такие финансовые компании, как Goldman Sachs, HSBC, Barclays, China International Capital, а также ряд других (*Минфин.com.ua* (<http://minfin.com.ua>). – 2013. – 1.07).

1 июля Греция после двухнедельного перерыва возобновит переговоры с международными кредиторами о получении транша в 8,1 млрд евро. Этот взнос является одним из последних денежных вливаний из 240-миллиардного кредита, передача которого завершится к концу 2014 г.

Официальные лица Греции, в том числе премьер-министр А. Самарас, заявили, что ожидают успешного достижения договоренностей, несмотря на неудачи в сфере программы приватизации и задержки в реформировании госсектора. Также А. Самарасу предстоит встреча с «евротройкой», где он, в частности, планирует обратиться к кредиторам, чтобы они снизили приватизационный план в связи с тем, что не удалось найти покупателя газовой компании DEPA. В настоящее время план по приватизации составляет 2,6 млрд евро на этот год.

Ранее А. Самарас заявлял, что Греция в состоянии выполнить экономические требования, входящие в рамки соглашения о предоставлении экономической помощи с «тройкой» кредиторов.

Напомним, за годы кризиса экономика Греции сократилась в общей сложности на 20 %. С мая 2010 г. международные кредиторы Греции – страны еврозоны и Международный валютный фонд – открыли Афинам две кредитные линии на общую сумму 240 млрд евро. Тем не менее, Греция шестой год пребывает в рецессии, уровень безработицы в ней составляет

27 %. Страна обязалась в обмен на экономическую помощь провести масштабное сокращение государственных расходов и реформировать экономику (*Минфин.com.ua* (<http://minfin.com.ua>). – 2013. – 1.07).

РЕЗОНАНС

Бюлетень матеріалів оперативної інформації електронних видань

Додаток до журналу “Україна: події, факти, коментарі”

№ 48

Бюлетень підготували:

Т. Гранчак, О. Симоненко, І. Соколова, Н. Тарасенко

Редактори: Т. Дубас,

О. Федоренко, Ю. Шлапак

Комп’ютерна верстка:

І. Соколова

Підп. до друку 02.07.2013.

Формат 60x84 $\frac{1}{16}$. Обл.-вид. арк. 3,01. Наклад 8 пр.

Видається в друкованому та електронному вигляді

Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 5358 від 03.08.2001 р.

Видавець і виготовлювач

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
03039, м. Київ, просп. 40-річчя Жовтня, 3

Свідоцтво про внесення суб’єкта видавничої справи

до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції

ДК № 1390 від 11.06.2003 р.